

**37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Állam- és Jogtudományi Szekció**

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**A közjegyzők fegyelmi felelőssége,
jogesetek a Budapesti (Királyi) Törvényszék
gyakorlatából
(1936–1950)**

Kézirat lezárásának dátuma:

2024. december 10.

Nyilatkozat MI használatáról

A dolgozat szerzőjeként nyilatkozom, hogy a dolgozat elkészítéséhez nem használtam mesterséges intelligenciát.

2024. december 10.

A kutatás a Kulturális és Innovációs Minisztérium, Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, az Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program keretében valósult meg.

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	4
I.1. A témaválasztás indokolása	4
I.2. A kutatás módszertana	4
II. A fegyelmi felelősség történeti háttere	5
II.1. A fegyelmi felelősség fogalma	5
II.2. Egyes jogászai hivatásrendek fegyelmi felelőssége	6
III. A közjegyzők fegyelmi felelőssége	8
III.1. A közjegyzőség története	8
III.2. Dogmatikai elemzés	10
IV. A közjegyzők fegyelmi ügyei	13
IV.1. A fegyelmi ügyek statisztikai szempontú elemzése	13
IV.2. A fegyelmi ügyek csoportosítása	15
2.1. Fegyelmi vétséget megállapító ítéletek	15
2.2. Felmentő ítéletek	19
2.3. Fegyelmi eljárás mellőzése, megszüntetése	21
IV.3. Csák Szilárd fegyelmi ügyei	24
3.1. Fegyelmi vétkességet megállapító ítéletek	25
3.2. Felmentő ítéletek	35
3.3. A közjegyzői állásából való felfüggesztése	37
V. Összegzés	39
Forrás- és irodalomjegyzék	40

I. Bevezetés

I.1. A témaválasztás indokolása

A TDK dolgozatom tárgya a közjegyzők fegyelmi felelőssége, amelynek gyakorlatát a Budapesti (Királyi) Törvényszék¹ 1936 és 1950 között folytatott eljárások alapján gyűjtöttem össze és vizsgáltam meg. A kutatómunkát a Budapest Főváros Levéltárában végeztem, ahol a primer levéltári forrásokat az ügyek típusainak megfelelően csoportosítottam. Kutatásom során kiemelt hangsúlyt fektettem a dogmatikai háttér vizsgálatára és a tárgykörbe vágó releváns szakirodalom feldolgozására is, mivel a közjegyzők fegyelmi felelősségének levéltári alapú feldolgozása a szakirodalomban kevésbé feldolgozott témakör.² Az elemzés 1936-os kezdődátumát az indokolja, hogy a jelölt év januárjában lépett hatályba az 1936. évi III. törvénycikk, amely a közjegyzők fegyelmi felelősségéről is rendelkezett. Az 1950-es záródátumot pedig a Törvényszék fegyelmi ügyeinek levéltári kutathatósága határozta meg. A közjegyzők fegyelmi felelősségi rendszere jogtörténeti szempontból is speciális, annak dogmatikai háttere rendkívül összetett, továbbá – mivel még a Budapesti Királyi Törvényszék fegyelmi tanácsának gyakorlatát más kutatók nem vizsgálták – javarészt feltáratlan is. Ezért témaválasztásomat elsősorban az indokolta, hogy egy olyan dolgozat elkészítését kíséreljem meg, amelyben elsőként tudom e jogász hivatásrendhez tartozók fegyelmi felelősségét eddig feltáratlan levéltári források alapján feldolgozni és ismertetni annak legfontosabb aspektusait, ügycsoportok szerinti csoportosítását és elemzését. OTDK pályamunkám célja, hogy a közjegyzői hivatásról megjelent eddigi tudományos eredményekhez új ismeretekkel járuljak hozzá.

I.2. A kutatás módszertana

A kutatásom jogtörténeti tárgyú, ezért a primer levéltári források feltárása mellett nyomon követtem a témára vonatkozó jogi normák érvényesülését is. A levéltári anyagok feldolgozását követően elvégeztem az iratok tartalmi és kronológiai csoportosítását, és az ügyek típusa szerinti statisztikai szempontú következtetéseket vontam le.

¹ 1946-tól Budapesti Ítéltábla, 1949-től Budapesti Felsőbíróság. Lásd bővebben: SARUSI KISS Béla (szerk.): „Tradíció és megújulás”: a Budapesti Királyi Ítéltábla története, 1891–1950. Budapest, Fővárosi Ítéltábla, 2020.

² Lásd például: HOMOKI-NAGY Mária: A magyar királyi közjegyzőség a polgári korban. In: Rokolya Gábor (szerk.): 700 éves a közjegyzőség Magyarországon: a 2008. november 27-i jubileumi konferencián elhangzott előadások szerkesztett változata. Budapest, Magyar Országos Közjegyzői Kamara, 2008, 74–86. o.; ROKOLYA Gábor: A közjegyzői intézmény fejlődése a polgári korban. Budapest, Közjegyzői Akadémia Kiadó, 2018; ROKOLYA Gábor: A polgári közjegyzőség emlékezete 1875–1949. Budapest, Magyar Országos Közjegyzői Kamara, 2009.

A kutatásom során a tudományos vizsgálat középpontjában a történeti norma állt, így a levéltári források feltárásával párhuzamosan alkalmaztam a normatív jogtudományi irányzat szabályértelmezési és elemzési módszerét.³ A dolgozatban az 1886. évi VII. tc., az 1930. évi IV. tc. és az 1936. évi III. tc. normatani és dogmatikai elemzését végeztem el.

Mivel a közjegyzők fegyelmi felelőssége általában is kevésbé kutatott témakör, ezért fontosnak tartom a többi jogász hivatásrend felelősségi kérdéskörének összevetésével.

Kutatásom során összesen kilenc fond (egy iratfolyóméter) levéltári forrást dolgoztam fel. A jelölt időintervallumban 128 alkalommal indult fegyelmi eljárás a Törvényszéken, amelyből összesen harminc esetben indult közjegyzőkkel szemben. A terjedelmi korlátokra tekintettel azonban csak a közjegyzők kiemelt, az elvi általánosításra alkalmas fegyelmi ügyeit ismertetem dolgozatomban.

II. A fegyelmi felelősség történeti háttere

II.1. A fegyelmi felelősség fogalma

Sávoly Lajos a felelősség fogalmát a következőképpen határozta meg: *„tetteinek következményeit mindenki viselni tartozik. [...] Felelősségre vonni valakit annyit tesz, mint azokat a hátrányokat, amelyek valamely cselekményből vagy mulasztásból származnak, ő reá hárítani”*.⁴ A szerző fegyelmi jog alatt azokat a jogszabályokat értette, amelyek az állam és annak hivatalnokai között fennálló jogviszonyt szabályozták. Ezek a normák állapították meg azokat a cselekményeket vagy mulasztásokat, amelyek a közszolgálati rend megzavarását vagy a közszolgálati jogviszony megsértését képezték. Fegyelmi vétségnek pedig a közszolgálatban álló egyénnek a szolgálati renddel szemben elkövetett olyan kötelességszegését tekintette, melyet a hivatalnok a hivatalos működése közben, vagy amit a személyi magatartásának vagy életmódjának a fegyelmi renddel való összeütközése következtében követett el.⁵

Zöldy Miklós megfogalmazása szerint *„a fegyelmi vétség – közjogi elemzésében és értelmezésében – a bűncselekménnyel hasonló kategóriába sorozható anyagi jogi fogalom. Nevezetesen mindkét faja e visszaélésnek – a szubjektíve okozott bárminemű káron felül –*

³ STIPTA István: A jogtörténet-tudomány kialakulása és helyzete Magyarországon. In: Jakab András–Menyhárd Attila (szerk.): *A jog tudománya: Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal*. Budapest, HVG-ORAC, 2015, 382–383. o.

⁴ SÁVOLY Lajos: *Felelősség a közszolgálatban: kézikönyv az állami, törvényhatósági és községi (városi) tisztviselők és egyéb alkalmazottak, valamint az államkincstár és a közületek felelősségéről s annak mikénti alkalmazásáról: útmutató fegyelmi, kártérítési, számadási peres ügyekben és egyéb felelősségi kérdésekben*. Eger, Egri Nyomda Rt., 1934, (a továbbiakban: SÁVOLY 1934.) 10. o.

⁵ SÁVOLY 1934, 11. o.

az objektív közjogi jogrend veszélyével, illetőleg sérelmével jár.”⁶ A bűncselekmény és a fegyelmi vétség fogalmát összevetve⁷ „az erkölcsi törvényekkel ellentétben álló – rokon természetű elemekre”⁸ lehet rámutatni.

A hivatalnokok felelősségét tudományos alapokon vizsgáló Sallai Balázs egyik tanulmányában úgy fogalmazott, hogy ugyan a fegyelmi felelősség hivatásrendenként és koronként eltérő normákat foglal magában, de annak célja mindig változatlan marad, ugyanis a szakmai tevékenységek minőségét és a szakma képviselőjének a magatartását bünteti, azoknak a normálistól, standardoktól való eltérésekor.⁹

II.2. Egyes jogász hivatásrendek fegyelmi felelőssége

Az 1867-es kiegyezést követően olyan törvények születtek, amelyek az igazságszolgáltatás szervezetét és működését alapvetően határozták meg. Az első ilyen az 1869. évi IV. tc. volt, amely amelle, hogy elválasztotta egymástól a közigazgatást és a bírói hatalmat,¹⁰ meghatározta a bírónak válás feltételeit és rendelkezett a bírói függetlenség és összeférhetetlenség kérdésköréről is.¹¹ Így azoknak a személyeknek a felelősségi kérdéseit rendezni kellett, akik a közigazgatási szervezetrendszerben működtek. Ebben a körben háromfajta felelősséget lehetett megkülönböztetni: a büntetőjogi, a vagyoni, illetve a fegyelmi felelősséget, amelyek közül a „legkiterjedtebb szabályozással” a fegyelmi felelősség intézménye rendelkezett.¹²

Mivel az 1869. évi IV. tc. kimondta, hogy a bírák felelősségéről külön törvény rendelkezik, ezért megszületett az 1871. évi VIII. tc., amely a bírák és bírósági hivatalnokok felelősségéről

⁶ ZÖLDY Miklós: Az új közjegyzői felügyeleti vizsgálat és a bűnvádi eljárás párhuzamos szabályai. *Királyi Közjegyzők Közönye*, 35. évf. 1936/3. sz. (a továbbiakban: ZÖLDY 1936.) 67. o.

⁷ A fegyelmi és büntetőjogi felelősség fogalmi elhatárolásának kérdésköréről lásd: SALLAI Balázs: Adalékok a törvényhatósági tisztviselők büntetőjogi és fegyelmi felelősségéhez a polgári kori szabályozásban. A büntetőjogi és fegyelmi felelősség elhatárolási kérdései. In: Szűcs Lászlóné Siska Katalin–Talabos Dávidné Lukács Nikolett (szerk.): *Tudományos Diákest, Tanulmánykötet VII.* Debrecen, DE ÁJK, 2020, 132–146. o.

⁸ Uo.

⁹ SALLAI Balázs: A fegyelmi ügyek forrásértéke egyes hivatástörténeti kutatásokban, különös tekintettel a bürokráciatörténetre. *Jog–Állam–Politika: Jog– és Politikatudomány Folyóirat*, 2023/4. sz. 191. o.

¹⁰ STIPTA István: *A magyar bírósági rendszer története*. Debrecen, Debrecen University Press, Multiplex Media Debrecen University Press, 1998, 124 o; MÁTHÉ Gábor: *A magyar burzsoá igazságszolgáltatási szervezet kialakulása. 1867–1875.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 1982, (a továbbiakban: MÁTHÉ 1982.) 35–46. o; Uő: A bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869:4. tc. létrejötte és jelentősége a dualizmus jogrendszerében. In: Mezey Barna (szerk.): *Ünnepi tanulmányok Kovács Kálmán egyetemi tanár emlékére*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2005, 37–70. o.

¹¹ HOMOKI-NAGY Mária: A bírói felelősség kérdésének megítélése a gyakorlatban. *Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás*, 2020/3. sz. (a továbbiakban: HOMOKI-NAGY 2020.) 210. o.

¹² SALLAI Balázs: A magyar közigazgatási fegyelmi jog fejlődésének vázlata, különös tekintettel a törvényhatósági tisztviselők felelősségére. In: Heil Kristóf Mihály (szerk.): *Az országbírói bíráskodástól a koncepciók pereig: Szemelvények egy új jogtörténész generáció kutatásaiból*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2024, 202. o.

rendelkezett.¹³ E törvényben foglaltak szerint elkülönült a hivatali büntettek, valamint a fegyelmi vétség kategóriája. Az utóbbihoz tartoztak a hivatali kötelességszegések, valamint a bíróság tekintélyét vagy a bíróságba vetett bizalmat csorbító magatartások.¹⁴

A fegyelmi vétség körében meghatározható magatartási formákat azonban nem lehetett taxatív felsorolni, ezért egyes esetekben a közösségben való megbotrántoztatás kiváltásának lehetősége is szabályozási körbe került. Ennek következményeként a bírák és bírósági hivatalnokok magatartása erkölcsi megítélés alá is esett.¹⁵

Az 1871. évi VIII. tc. 1. §-a szerint a bírák és bírósági hivatalnokok felelősséggel tartoznak a hivatali kötelességük szándékos vagy vétkes gondatlanságból elkövetett megszegéséért, és azokért a károkért is, amelyeket hivatali kötelességük megsértésével okoznak. A 2. §. meghatározta azt, hogy mely alanyi kört kellett a bírák, illetve bírósági hivatalnokok alatt érteni. Ide tartoztak: az ítéelő bírák, a bíróságoknál alkalmazott ügyészek és koronaügyész,¹⁶ a segédszemélyzet, az alkalmazott ügyészek és koronaügyész segédszemélyzete, annak kezelőszemélyzete, végső soron pedig a bíróságoknál alkalmazott szakértők is.¹⁷

A törvény 20. §-a szerint fegyelmi vétséget követ el az a bíró vagy bírósági hivatalnok „a) ki hivatali kötelességét vétkesen, de nem azon bűnös célból szegi meg, hogy ez által magának vagy másnak illetéktelen hasznot szerezzen, vagy valakinek jogtalan kárt okozzon; b) ki botrányos magaviselete miatt tiszteletre s bizalomra méltatlanná válik.”¹⁸ A 22. § rendelkezett a fegyelmi vétségek büntetéséről, amely lehetett rosszallás, feddés, pénzbüntetés és hivatalvesztés. E törvénycikket 1936. január 16-ig alkalmazták, ugyanis ekkor lépett hatályba hasonló dogmatikai alapon álló 1936. évi III. tc.¹⁹

¹³ Lásd bővebben: BELIZNAI Kinga: A bírói felelősség szabályozása Magyarországon 1871-ben. *Jogtörténeti Szemle*, 21. évf. 2019/2. sz. 21–29. o.; SCHLACHTA Boglárka Lilla: A bírák fegyelmi ügyei (1890–1938). In: Stipta István (szerk.): *Károlis Kiválóságok. A 35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia díjnyertes dolgozatai*. Budapest, KRE, 2022, 273–285. o.; Uő: Fejezetek a bírói hivatás történetéből, különös tekintettel a bírák fegyelmi ügyeire (1890–1938). In: Molnár Dániel–Molnár Dóra–Nagy Adrián Szilárd (szerk.): *Tavaszi Szél 2022/ Spring Wind 2022 Tanulmánykötet I*. Budapest, DOSZ, 2022, 111–121. o.

¹⁴ HOMOKI-NAGY 2020, 208. o.

¹⁵ Uo. 211. o.; BELIZNAI Kinga: Történetek a bírói felelősség köréből. In: Gosztorny Gergely–Révész T. Mihály (szerk.): *Jogtörténeti parerga II: Ünnepi tanulmányok Mezey Barna 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2018, 61–66. o.

¹⁶ Az ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárásról is tehát az 1871. évi VIII. tc. rendelkezett. NÁNÁSI László: *A magyar királyi ügyészség története, 1871–1945*. Budapest, Legfőbb Ügyészség, 2011, 62–63. o.

¹⁷ LADIK Gusztáv: *A közszolgálati alkalmazottak jogviszonyai (az élő magyar jog)*. Budapest, Pesti Könyvnyomda Rt., 1908, 281. o.

¹⁸ 1871. évi VIII. tc. 20. §.

¹⁹ A törvény hatálya a bírósági végrehajtókra is kiterjedt. Boglárka Lilla, SCHLACHTA–Boróka Petra, KALAUZ: Disciplinary Liability Arising from the Breach of Procedural Rules in Litigation and Non-litigation Proceedings in the Light of the Cases of Judges and Bailiff s, Based on the Practice of the Royal Court of Appeal and Royal Tribunal of Budapest (1936–1944). In: Nocht Tibor (ed.): *Central European civil law studies 2024*. Oradea, Románia, Partium Kiadó, 2024, 236–241. o.

Az ügyvédek fegyelmi felelősségéről²⁰ az 1874. évi XXXIV. tc. rendelkezett, amely meghatározta, hogy az az ügyvéd

*„a) ki hivatása szerinti kötelességeit vagy a jelen törvény rendeleteit vétken, de nem azon bűnös czélzattól szegi meg, hogy ezáltal magának vagy másnak illetéktelen hasznot szerezzen, vagy valakinek jogtalan kárt okozzon; b) ki magaviselete által az ügyvédi kar becsületét és tekintélyét sérti, és ezáltal tiszteletre és bizalomra méltatlanná válik”*²¹ – ugyancsak fegyelmi vétséget követ el.

A fegyelmi vétség büntetései voltak az írásbeli feddés, a pénzbírság 50 forinttól 500 forintig, az egy évig tartó felfüggesztés és az ügyvédségtől való elmozdítás.²²

A közjegyzői fegyelmi felelősség szabályrendszere (tényállása és szankciói) tehát a bírói, ügyvédi hivatásrendhez hasonlóan alakult, az e körben elkövetett visszaélések azonos „bánásmód” alá estek.²³

III. A közjegyzők fegyelmi felelőssége

III.1. A közjegyzőség története

A közjegyzőség intézménye Olaszországból az olasz városi közjegyzőség mintájára terjedt el Európában.²⁴ A polgári kori közjegyzőség hazai fejlődésében a bajor közjegyzői szabályozásnak volt nagy jelentősége, ugyanis az 1861. november 10-én kihirdetett bajor közjegyzői rendtartás²⁵ kimondta azt, hogy a közjegyzői állás független az ügyvédségtől és ezáltal megvalósította a tiszta közjegyzőség intézményét.²⁶ Ettől kezdve a két hivatást nem lehetett egyszerre gyakorolni.

Az 1874. évi XXXV. tc. módosítására és kiegészítésére létrejött 1886. évi VII. tc. szerint közjegyzői kinevezést azok kaphattak, akik jogászként négy évi bírói, ügyvédi vagy ügyészi gyakorlattal rendelkeztek, még akkor is, ha közjegyzői irodában nem végeztek gyakorlatot. Ez a rendelkezés hátrányosan érintette mind a közjegyzői kart, mind a közjegyzőhelyetteseket, azonban a polgári kor végéig a közjegyzők az 1886-ban módosított rendtartás keretei között

²⁰ NAVRATIL Szonja–VARGA István (szerk.): *A jogász hivatásrendek története Magyarországon (1868/1869–1937)*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2014, 78–80. o.

²¹ 1874. évi XXXIV. tc. 68. §.

²² Uo. 70. §.

²³ MÁTHÉ 1982, 188. o.

²⁴ ROKOLYA Gábor: Közjegyzőség. In: Jakab András–Könczöl Miklós–Menyhárd Attila–Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Budapest, PPKE JÁK, 2018, (a továbbiakban: ROKOLYA 2018/a) 2. o.

²⁵ SZILY Ferencz: A közjegyzői intézmény reformjához. [*Királyi Közjegyzők Közlönye*, 13. évf. 1910/6. sz., 195–202. o.] c. tanulmányában a battonyai királyi közjegyző összegezi az okirati felvételtől, az ügyviteltől, óvásokról, fegyelmi eljárásról, a biztos megélhetésről, illetve a közjegyzői kamarák beosztásáról szerzett tapasztalatait, és hangsúlyozza, hogy a bajor közjegyzői törvény átvételére lenne szükség Magyarországon is.

²⁶ ROKOLYA 2018/a, 3. o.

tevékenykedtek. A közelgő háborús időszakban és a két világháború közötti átmeneti korszakban viszont már az intézmény kényszerű átalakítására került sor.²⁷

Az 1930. évi IV. tc. hozta létre a királyi közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetét. Ennek minden közjegyző a tagja volt, befizetéseiből a nyugdíjintézet vagyont gyűjtött, azonban az 1945 utáni államosítások következtében az intézet elvesztette anyagi eszközeit. A közjegyzők így ellátás nélkül maradtak, annak ellenére, hogy több évtizeden keresztül fizettek az intézetnek.²⁸

1944-től ujjaszervezték a vidéki közjegyzői kamarákat és ezek élére olyan elnököket választottak, akik a Horthy-korszakban nem tartoztak a hivatás vezető köreihez. Budapesten egy ideiglenes intézőbizottság helyettesítette a kamara elnökségét 1946-ig, hiszen a fővárosban nem szervezték újjá a közjegyzői kamarát. A területileg illetékes igazolóbizottság előtt a közjegyzőknek, közjegyzőhelyetteseknek, és a jelölteknek számot kellett adniuk arról, hogy a háború előtt vagy alatt követtek-e el büntettet valamilyen cselekményükkel. Az igazolóbizottság olyan határozata ellen, ami az elbocsátás vagy a nyugdíjazás mellett döntött, a népbírószághoz lehetett fellebbezni.²⁹ A bizottság határozattal döntött az igazolási eljárás alá vont közjegyzőkről, az ilyen ügyekben felmentő, feddő, áthelyezésre kerülő vagy pedig állástól való megfosztású ítélet születhetett.³⁰ Akit bármilyen büntetéssel sújtottak, az nem volt választható sem elnökségi tagnak, sem póttagnak. Akikkel szemben a feddésnél súlyosabb büntetést szabtak ki, nem gyakorolhatták választójogukat az 1946-os közjegyzői kamarai választások alatt. Akit pedig töröltek a kamara névjegyzékéből, azt többé nem lehetett közjegyző, nem lehetett sem közhivatalnok, sem vezető állású magánhivatalnok.³¹

1945. október 31-től a királyi közjegyzők a jelző nélküli közjegyző elnevezést használhatták.³² Azt a közjegyzőt, aki 1944. augusztus 25. és október 15. között elhagyta az eredeti székhelyét, az igazságügyi kormányzat egy 1948-ban született felhatalmazással elmozdíthatta állásából, de ez nem érintette azt a személyt, aki katonaként vagy munkaszolgálatosként kényszerült távozni. A hivataltól megfosztást ugyan véleményezte az illetékes közjegyzői kamara, de ez az álláspont a döntést hozókra nem volt kötelező. A kormány rendeletével a közjegyzői állásokat állami

²⁷ ROKOLYA Gábor: Királyi közjegyzőség a két világháború között és a II. világháború idején (1927–1945), *Magyar jog*, 2012/10. sz. 603. o.

²⁸ ROKOLYA 2018/a, 10. o.

²⁹ ROKOLYA Gábor: *A magyar közjegyzőség története*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2024. 105. o.

³⁰ Uo. 106. o.

³¹ ROKOLYA Gábor: *A közjegyzői intézmény fejlődése a polgári korban*. Budapest, Közjegyzői Akadémia Kiadó, 2018, (a továbbiakban: ROKOLYA 2018/b) 296; 313. o.

³² ROKOLYA 2018/b, 296; 314. o.

közszolgálati állásokká szervezte át és a közjegyzői kamarákat is megszüntette. Közjegyzők kevés hányadát vették át az új szolgálatba.

1949-es évtől jellemzővé vált az állami szolgálatba át nem vett közjegyzők társadalmi és jogi diszkriminálása is. A közjegyzői kinevezés feltételeinek módosítása miatt, mivel a felső korhatár 60. év betöltése lett, számos közjegyző elvesztette állását. A polgári közjegyzőség intézménye 1949. december 31-én megszűnt.³³

III.2. Dogmatikai elemzés

Az alfejezet második részében a közjegyzőkre vonatkozó – előbb hivatkozott – legfontosabb jogszabályok elemzését ismertetem.

A közjegyzők fegyelmi felelősségéről elsősorban az 1886. évi VII. tc. rendelkezett.³⁴ A törvénycikk 42. §-a szerint fegyelmi vétséget követ el:

- „1. aki az 1874. évi XXXV. tc. és a jelen törvény intézkedéseit avagy a hivatalával járó kötelességeket szándékosan vagy vétkesen, de nem azon bűnös célzathoz szegi meg, hogy ez által magának vagy másnak illetéktelen hasznot szerezzen, vagy valakinek jogtalan kárt okozzon;*
- 2. aki eljárásával vagy magaviseletével a közjegyzői állásnak vagy a közjegyzői karnak tekintélyét sérti.”*

Fegyelmi vétségnek kell tekinteni, ha a közjegyző vagy közjegyzőhelyettes:

- „a) hatóságok irányában szóval vagy beadványaiban tiszteletlenséget tanúsít;*
- b) a kamara vagy annak elnöke által reá bízottakat ismételtelen hanyagul teljesíti, vagy a vett megbízásoknak meg nem felel, vagy a reá bízott ügyekben hanyagságot vagy késedelmet tanúsít;*
- c) a felek részére alaptalan vagy nyilván céltévesztett beadványokat készít;*
- d) díjleszállítási ígérek mellett vagy díjazott közbenjáró által vagy egyéb botrányos módon feleket keres;*
- e) alkusz vagy hajhászi teendőkre vállalkozik;*
- f) a könyveket rendetlenül viszi vagy az irodát hanyagul kezeli;*
- g) a zugírászokat tiltott cselekményekben az általuk készített beadványoknak ellenjegyzésével, a dolgozatoknak kiigazításával, tanáccsal vagy véleményezéssel elősegíti, vagy azon cselekményeket elpalástolni igyekszik;*

³³ ROKOLYA 2018/a, 2; 10; 12. o.

³⁴ Lásd bővebben: BERZSENYI László: *A kir- közjegyzőkről szóló 1874. évi XXXV. és az ennek módosítása és kiegészítése tárgyában hozott 1886. VII. törvénycikkek mai érvényükben*. Keszthely, Mérei Nyomda, 1930.

h) a székhelyen kívül lakik vagy a székhelyen kívül maga vagy segéde számára irodát tart, vagy az illető törvényszék területén kívül hivatalos cselekményeket végez;

i) segéde által távollétében felvett okiratokat a felek jelen nem létében közjegyzőileg hitelesít;

k) közokiratot oly nyelven vesz fel, melyre jogosítvánnyal nem bír”.³⁵

A törvénycikk 45. §-a rendelkezett a fegyelmi büntetésekről, melyek közjegyzőknél és közjegyzői helyetteseknél az írásbeli feddés, a pénzbírság és az elmozdítás voltak.³⁶

Kutatómunkám során arra a megállapításra jutottam, hogy a fegyelmi bíróság az esetek többségében a 42. §. 1. bekezdését két részre bontva, 1. és 2. pontként hivatkozta, azon az alapon, hogy a fegyelmi ügy terheltje a fegyelmi vétséget szándékosan vagy vétkesen követte el.

A fegyelmi bíráskodást a közjegyzői kamara székhelyén alakított, a kamara egész területére hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróság gyakorolta a királyi törvényszék két bírāja és közjegyzői kamara két tagja által.³⁷ A fegyelmi bíróság elnöke a kamara székhelyén levő törvényszék elnöke volt.³⁸ A közjegyzők felett a fegyelmi bíráskodást elsőfokon a Budapesti (Királyi) Törvényszék, mint közjegyzői fegyelmi bíróság, másodfokon a magyar (királyi) Kúria kisebb fegyelmi tanácsa gyakorolta.³⁹ A kiszabott büntetés végrehajtása fölötti ellenőrzés a királyi ügyész hatáskörébe tartozott.⁴⁰

A közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetéről az 1930. évi IV. tc. rendelkezett. A törvény 6. §-a szerint fegyelmi vétséget követett el, és az 1886. évi VII. tc. 45. §-a alapján büntetendő

„1. az a királyi közjegyző, aki a nála alkalmazott jelölt javadalmazása tárgyában a közjegyzői kamara felhívására vallomást nem tesz, valótlan vallomást tesz vagy jelöltje nyugdíjjárulékának befizetését egészen vagy részben elmulasztja:

2. az a nyugdíjintézeti tag, aki a járulék fizetésével vétkesen hátralékban marad és azt a közjegyzői kamara felszólításának vételétől nyolc nap alatt meg nem fizeti”.⁴¹

³⁵ 1886. évi VII. tc. 42. §.

³⁶ Uo. 45. §.

³⁷ 1874. évi XXXV. tc. 190. §.

³⁸ SÓLYOM Andor: *Fegyelmi jog az igazságügyi szakban*. Budapest, Grill Károly, 1901, 101. o.

³⁹ Uo. 191. §.

⁴⁰ Uo. 196. §.

⁴¹ 1930. évi IV. tc. 6. §.

Az 1936. évi III. tc. 5. §-a szerint fegyelmi vétséget⁴² követett el:

„1. aki hivatali kötelességét gondatlanságból súlyosan vagy szándékosan megszegi;
2. aki életmódjával vagy magaviseletével állásának (alkalmazásának) tekintélyét akár szándékosan, akár gondatlanságból súlyosan sérti vagy veszélyezteti.”⁴³

A törvénycikk 6. §-a meghatározta a fegyelmi büntetéseket, amelyek a feddés, a pénzbírság és a hivatalvesztés voltak.⁴⁴ E törvény 15. §-a szerint⁴⁵ áthelyezésre is lehetőség volt a közszolgálat érdekében. A fegyelmi bíróság a vétkesség fokához és a vétség súlyához mérten, az összes körülmény figyelembevételével állapította meg a fegyelmi büntetést.⁴⁶

A fegyelmi bíróság feddés vagy pénzbírság fegyelmi büntetés kiszabása mellett más székhelyre, más bírósághoz vagy hatósághoz helyezhette át a fegyelmi felelősség alá eső személyt, ha a fegyelmi eljárás során megállapították, hogy eddigi székhelyén vagy alkalmazásában, illetve annál a bíróságnál vagy hatóságnál, amelynél eddig működött, további alkalmazása nem férhető össze az igazságszolgáltatás érdekével.⁴⁷

A fegyelmi eljárást az illetékes fegyelmi bíróság rendelte el.⁴⁸ Ezt minden esetben megelőzte egy felügyeleti vizsgálati szakasz,⁴⁹ ahol a bizonyítékok és ténykörülmények feltárásával döntött a felügyeleti hatóság a fegyelmi eljárás elrendeléséről.⁵⁰ Feljelentést a felügyeleti hatóságnál lehetett tenni.⁵¹ Ha a hatóság fegyelmi vétség megállapítására alapot látott, akár a feljelentés, akár a felügyeleti vizsgálat eredménye alapján, akkor a felügyeleti vizsgálat iratait indítványtétellel küldte meg az illetékes közbíróknak, értesítve a terhelteket.⁵² Ha a közbírók kellő alapot látott a fegyelmi vétség megállapítására, akkor indítványt terjesztett elő a fegyelmi bíróság felé a fegyelmi eljárás elrendelése érdekében.⁵³ A korabeli szakirodalom szerint annak következtében, hogy a közjegyző elleni fegyelmi eljárás a vádelven alapul, ha nincs magánvádló, valamely bíróság elnökségétől tett feljelentés nem elegendő a fegyelmi eljárás

⁴² Lásd bővebben: BELIZNAI Kinga: A bírák és a bírósági tisztviselők felelősségének szabályozása (1936). *Kúriai Döntések Bírósági Határozatok*, 70. évf. 2022/2. sz. 301–311. o.; SCHLACHTA Boglárka Lilla: Szemelvények a Budapesti Királyi Ítéltábla fegyelmi ügyeiből (1938–1944). *Jogtörténeti Szemle*, 20. évf. 2022/3. sz. 46–52. o.

⁴³ 1936. évi III. tc. 5. §.

⁴⁴ Uo. 6. §.

⁴⁵ „Voltaképp egy negyedik büntetést is ismer a törvény, bár nem nevezi annak.” ZALÁN Kornél: *A kir. ítélőbírának és a kir. ügyészség tagjainak fegyelmi felelősségéről, áthelyezéséről és nyugdíjazásáról szóló 1936. III. törvénycikk magyarázata*. Franklin-Társulat, Budapest, 1936, 42. o.

⁴⁶ Uo. 7. §.

⁴⁷ Uo. 15. §.

⁴⁸ Uo. 33. §.

⁴⁹ ZÖLDY 1936, 65. o.

⁵⁰ 1936. évi III. tc. 32. §.

⁵¹ Uo. 36. §.

⁵² Uo. 37. §.

⁵³ Uo. 38. §.

elrendelésére. A feljelentés az illető királyi ügyésznek adandó be az eljárás megindításának vagy megszüntetésének indítványozása érdekében.⁵⁴

Az elsőfokú határozat ellen felfolyamodást csak akkor lehetett benyújtani, ha egyrészt a határozatot nem a legfőbb fegyelmi bíróság hozta, másrészt, ha a fegyelmi bíróság hatáskörébe és illetékességéhez tartozó ügyet nem ezekhez tartozónak nyilvánította, illetve ha rendbüntetésként állapított meg pénzbüntetést, pénzbírságot vagy elzárást. Abban az esetben, ha az eljárást a fegyelmi bíróság mellőzte vagy megszüntette, a királyi ügyészség is élhetett felfolyamodással. A határozat közlésétől számított nyolc nap alatt lehetett felfolyamodást az eljáró elsőfokú bíróságnál előterjeszteni.⁵⁵

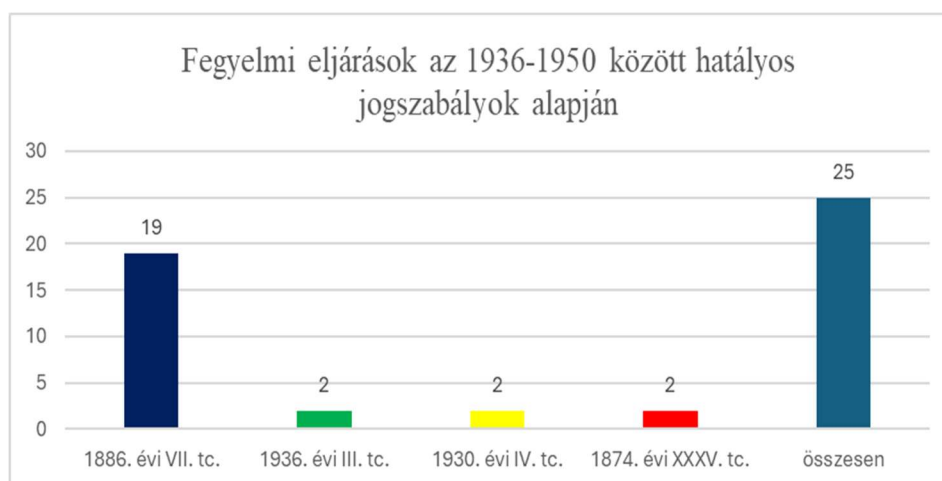
Az elsőfokú ítélet ellen fellebbezéssel élhetett a terhelt és a közvádó, de a legfőbb fegyelmi bíróság ítélete ellen nem lehetett fellebbezést benyújtani. Ezt is az elsőfokú fegyelmi bíróságnál kellett benyújtani az ítélet kézbesítésétől számított nyolc napon belül. Ha a közvádó nem élt fellebbezéssel az elsőfokú ítélet ellen, akkor a képviselt sértett magánfél csak a felmentő ítélet ellen nyújthatott be fellebbezést.⁵⁶

A fegyelmi tárgyalásról jegyzőkönyvet kellett készíteni és az indokolást írásba kellett foglalni. A tárgyalás nyilvános volt, de azt ki lehetett zárni a felek egyező kérelme alapján vagy a közszolgálat érdekében.⁵⁷

IV. A közjegyzők fegyelmi ügyei

IV.1. A fegyelmi ügyek statisztikai szempontú elemzése

A közjegyzőkkel szembeni fegyelmi eljárások bemutatása előtt a levéltári feldolgozástól készített kimutatásokat ismertetem.

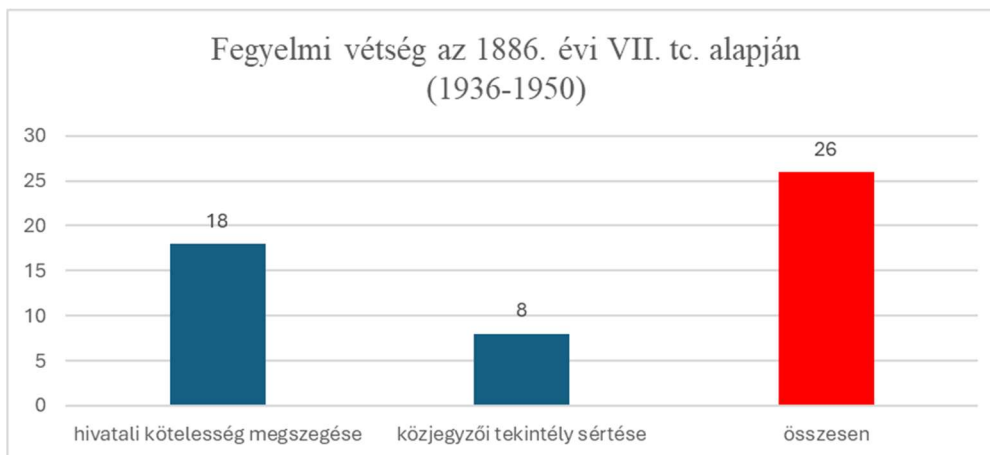
⁵⁴ „Közjegyzői fegyelmi ügyekben”. *A Jog* 5. évf. 1886/52. sz. 116. o.

⁵⁵ Uo. 43. §.

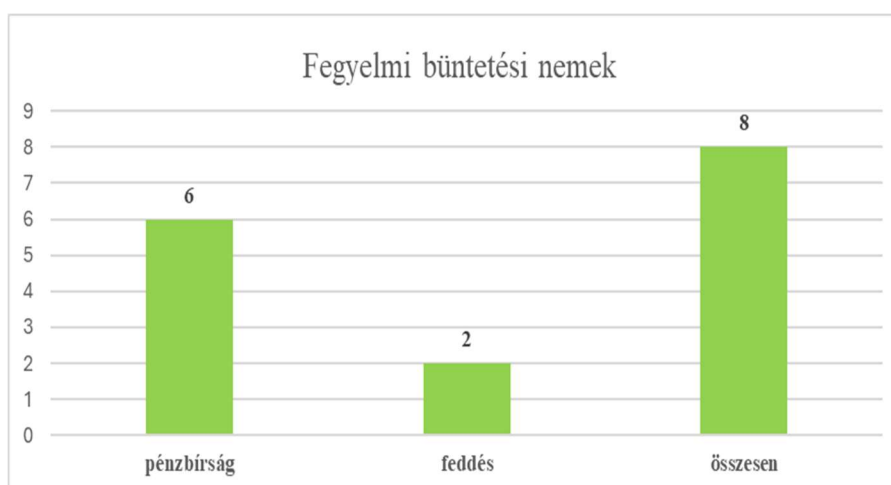
⁵⁶ Uo. 44. §.

⁵⁷ Uo. 42. §.

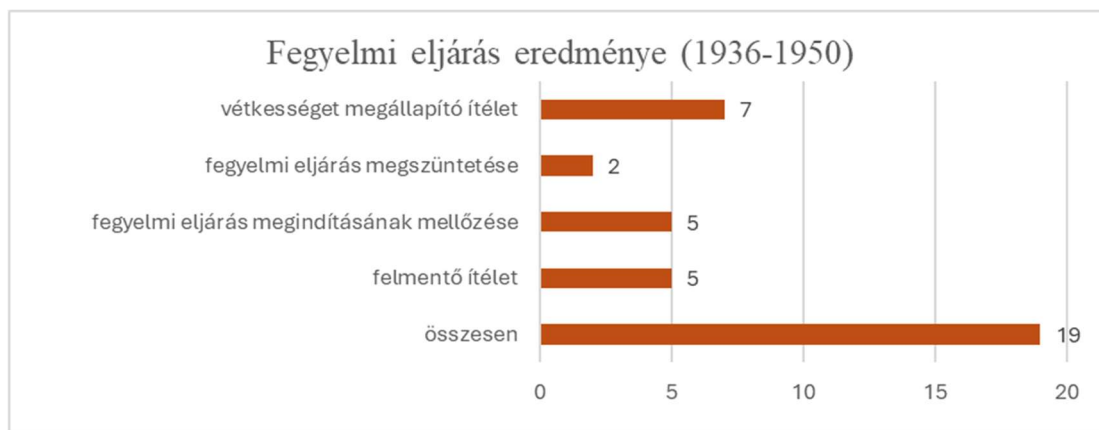
Az 1936 és 1950 között hatályos jogszabályok alapján fegyelmi eljárás tizenkilenc ügyben az 1886. évi VII. tc., két ügyben az 1936. évi III. tc., két ügyben az 1930. évi IV. tc., illetve szintén két fegyelmi ügyben az 1874. évi XXXV. tc, alapján indult meg.

1936 és 1950 között az 1886. évi VII. törvénycikk alapján a fegyelmi eljárás megindítását az ügyészség a hivatali kötelességszegés alapján összesen tizennyolc esetben, míg a közjegyzői állás tekintély sértése alapján nyolc fegyelmi ügyben indítványozta.

A fegyelmi bíróság pénzbírságot hat esetben, feddést két esetben (amelyek közül egy alkalommal közjegyzőhelyetessel szemben) szabott ki.

A fegyelmi eljárás eredményét tekintve hét alkalommal született vétkességet megállapító ítélet. Emellett kétszer a fegyelmi eljárás megszüntetése, öt esetben a fegyelmi eljárás megindításának mellőzése mellett döntött a fegyelmi bíróság. A jelölt időintervallumban öt alkalommal született felmentő ítélet.

IV.2. A fegyelmi ügyek csoportosítása

2.1. Fegyelmi vétséget megállapító ítéletek

A következőkben a levéltárban feltárt fegyelmi ügyek ismertetésére térek át.

1947-ben dr. Kováts Nagy Sándor gödöllői királyi közjegyző ellen fegyelmi eljárás indult, egyrészt az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 2. pontjában, másrészt a 42. §. (2) bek. h) pontjában meghatározott fegyelmi vétség miatt.⁵⁸

A közvádló indítványában egy további cselekménye miatt is indítványozta a fegyelmi eljárásnak az 1886. évi törvény hivatkozott pontjában meghatározott, folytatólag elkövetett fegyelmi vétség címén és ezt az előbbi cselekményeivel egységes elrendelését. A vád 1–7. pontjai szerint a közjegyzői állás tekintélyét sértő magaviselet történt, azonban a fegyelmi bíróság csak a vád tárgyává tett 5–7. pontjaiban állapította meg a terhelt vétségét. Az említett pontokban megállapított tényállások szerint:

5. pont szerint „*saját részére uzsorás vagyon előnyt biztosító okirat aláírására*”⁵⁹ egy özvegyet rábírt.

6. pont szerint egy hagyatéki ügyben 1945. december 13-án tartott tárgyaláson

⁵⁸ Budapest Főváros Levéltára (a továbbiakban: BFL.) VII. 2.b. 39. kisdoboz (1940), 2/I./1940, dr. Kováts Nagy Sándor.

⁵⁹ Uo.

„a terhelt közjegyző tárgyalási díjai fejében előbb 12 q búzát igényelve, alkudozások után [P. G.] turai lakossal q búzában vagy annak megfelelő pénzbeli ellenértékében állapodott meg oly módon, hogy a búza ellenértékét q-ként 700.00 pengővel egy értékű 7 dollárban számította, összes díját 35 dollárban, amire részletfizetési kedvezményt adott és a búza helyett részben rozsliszttel, kukoricával és árpával is megelégedett, az erre vonatkozó megegyezésről okiratot készítve [P. G.] -t és annak anyját azzal a fenyegetéssel bírta rá az okirat aláírására, hogy amennyiben a díjegyességet elfogadni nem hajlandó, »Ő megsemmisíti az eljárást«, »az állam el fogja venni a földet« »⁶⁰

7. pont szerint egy egyesített hagyatéki ügyben a tárgyalási díját és költségeit

„a tárgyalási jegyzőkönyvben nem számította fel, hanem a jelenvolt örökösökkel magánokiratba foglaltan oly megállapodást kötött, hogy az örökösök tárgyalási díj és költség fejében egyetemlegesen 10 q búzát, illetve ennek maximális áron számított pénzbeli ellenértékét és a tartozás után 8 %-os kamatot tartoznak fizetni, holott a tárgyalás időpontjában [...] 162.850 pengő díj és költség illetve volna meg, és az akkor érvényben lévő 28.000/1945. K. M. sz. rendelet 1. és 3. §-ai szerint a búza hivatalos ára q-ként 24.000 pengő lévén, a 162.850 pengő fejében nem 1000 kg., hanem csak 678,54 kg. búza, illetve annak pénzbeli ellenértéke lett volna kiköthető. »⁶¹

A budapesti államügyészség indítványában a már fentebb említett törvénycikk 42. § (2) bek. h) pontjában meghatározott fegyelmi vétségben is vádat emelt. Ennek alapjául azt adta elő, hogy a terhelt gödöllői királyi közjegyzővé történő kinevezése után 1933. május 1-ig, majd 1935. március és április között Budapesten, azaz a közjegyzői székhelyén kívül lakott. A fegyelmi bíróság vizsgálatot rendelt el, amit követően a budapesti ügyészséghez áttette az iratokat indítványtétel miatt, azonban az ügyészség a fegyelmi eljárás megszüntetését indítványozta. Az indokolás szerint a vizsgálat során nem merült fel olyan adat, hogy a királyi közjegyző székhelyén kívül lakna vagy lakott volna, ezért ezek alapján a fegyelmi bíróság megszüntette az eljárást.

Az ügyben a fegyelmi bíróság megállapította, hogy a vád tárgyává tett 5–7. pontok alatt megállapított tényállásban ismertetett cselekményeivel és magaviseletével a közjegyzői állás tekintélyét megsértette, ezáltal a fegyelmi vétséget megvalósította.

⁶⁰ Uo.

⁶¹ Uo.

A fegyelmi bíróság a 45. §. (2) bek. b) pontja alapján 200 forint pénzbírságra ítélte. Az ítélet ellen a közvádoló államügyész fellebbezést nyújtott be.

A magyar Kúria kisebb fegyelmi tanácsa ítéletében az elsőfokú fegyelmi bíróság ítéletének a büntetés kiszabására vonatkozó részét megváltoztatta és a kiszabott pénzbírság összegét 500 forintra emelte fel. Az ítélet további fellebbezett részét helybenhagyta. Az indokolás szerint a Kúria valóban fogadta el azt, hogy azért élt fellebbezéssel az államügyész:

*„mert a fegyelmi bíróság a fegyelmi vétséget részben a [N. B.] család vagyonának kezeléséből kifolyólag a pénzkezelés módjának ellenőrzésre alkalmatlan volta miatt, továbbá a [N. B. J.] hagyatékának összeírása alkalmával a hagyatéki vagyon egy részének, 68.055 pengő, eltitkolása miatt, végül ugyanezen összegnek a fegyelmileg terhelt közjegyző folyószámlájára való átíratása miatt nem állapította meg.”*⁶²

Annak ellenére, hogy a közvádoló a büntetés súlyosbítására irányuló és a terhelt állásából való elmozdítása iránt nyújtott be fellebbezést, a Kúria kisebb fegyelmi tanácsa ezzel ellentétben azt emelte ki, hogy a terhelttel szemben az 1886. évi VII. tc. 46. §. a) és e) pontjaiban meghatározott esetek nem állnak fenn, ezért a 45. §. c) pontjában írt fegyelmi büntetés alkalmazására nincs alap, ezért úgy találta, hogy a 45. §. (2) bek. b) pontja szerint pénzbüntetés kiszabásának volt helye.⁶³

A következő ügy terheltje dr. Papp Ákos fehérgyarmati közjegyző volt, akit a fegyelmi bíróság az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 2. pontjában meghatározott fegyelmi vétségben vétkesnek mondta ki, és ezért őt a törvény 45. § (2) bek. a) pontja alapján feddésre ítélte.⁶⁴

A tényállás szerint a budapesti államügyészség azért emelt vádat a terhelt ellen, mert a budapesti Közjegyzői Kamara 1945-ben meghozott határozatával megállapította, hogy a

*„székhelyüktől távol levő, működésükben akadályozott, vagy elhalt közjegyzők részére kirendelt helyettesek kötelesek az akadályozott, vagy elhalt közjegyző családtagjainak az állás végleges betöltéséig, illetve az akadályozott közjegyző működésének újbóli megkezdéséig az iroda nettó jövedelmének 35 %-át havonként átengedni.”*⁶⁵

A közjegyző azonban ennek tudomásulvétele és alávetése után a 35 %-os jövedelemrészesedés kiadásában vonakodott dr. Stefanits József sziráki közjegyző és dr. Streitmann András

⁶² Uo.

⁶³ Uo.

⁶⁴ BFL. VII. 2.b. 43. kisdoboz (1948), 7/1948, dr. Papp Ákos.

⁶⁵ Uo.

vámosmikolai közjegyző és családtagjaik kapcsán. A Közjegyzői Kamara a terheltet 1945 augusztusában sziráki közjegyzői állásra rendelte ki, aki nyugatra távozott Stefanits közjegyző helyettesítésére a családjával együtt. A sziráki közjegyző októberben érkezett haza és a közjegyzői irodát december végén vette át a terhelttől, amikor: „*olyképpen állapodtak meg, hogy a dr. Stefanits Józsefnek két hónapi és hat napi helyettesítési idejére az iroda tiszta jövedelmét 900.000 pengőben határozták meg, amelyből annak harmadrésze, azaz 300.000 pengő fogja dr. Stefanits Józsefet a kamara határozata értelmében megilletni*”.⁶⁶

A terhelt ezt a részesedését úgy egyenlítette ki, hogy átadta azokat az irodai könyveket Stefanitsnak, amelyeket ő szerzett be. Ezeknek az értékét az átadáskor az egyezkedő felek 600.000 pengőre becsülték. „*Ilyképpen dr. Stefanits József közjegyző terhére még 300.000 pengő különbözet mutatkozott, amelyet dr. Stefanits József dr. Papp Ákosnak meg is küldött*”⁶⁷. Ugyan a fegyelmi bíróság úgy találta, hogy a terheltnek a sziráki helyettesítéssel kapcsolatos magatartása nem szolgálhat a vád tárgyává tett fegyelmi vétség alapjául, de a vámosmikolai helyettesítésével kapcsolatos magatartása már kimerítette a törvényi tényállást.

A fegyelmi eljárás adatai szerint a Közjegyzői Kamara 1946 januárjában kelt határozatával a terheltet helyettesnek rendelte ki Vámosmikolára, mert a vámosmikolai közjegyző orosz hadifogságban⁶⁸ volt és onnan nem tért még vissza. Helyettesként 1946. február 12-től szeptember 30-ig működött a községben. 1946 júliusában dr. Streitmann Andrásné sérelmezte a Közjegyzői Kamarához benyújtott panaszában, hogy a terhelt a 35 %-os részesedés fejében nem fizetett semmit.

A panasz következtében a Kamara kötelezte határozatával dr. Papp Ákost a fizetésre, aki ezek után igazoló bejelentésében megígérte, hogy „*a forintérték bevezetése folytán most már szándékában áll, hogy a Kamara régi szokásainak megfelelően részesedést nyújtson a távollévő közjegyző családjának.*”⁶⁹ Ezzel szemben október 25-ig egy fillért sem fizetett ki, az iroda jövedelméről való elszámolást pedig meg sem próbálta.

A terhelt által benyújtott elszámolások szerint a fegyelmi eljárás során kiderült, hogy február 12. és szeptember 31. közötti időszakban az irodának a természetbeni szolgáltatásokból álló, akkor már meg nem állapítható értékű csekély jövedelme 1946 júniusában közel egymillió

⁶⁶ Uo.

⁶⁷ Uo.

⁶⁸ „A közjegyzőknél is igen nagy akadályokba ütközött eddig is, sőt még most is nagy nehézségekkel jár a hagyatéki ügyek letárgyalása, amennyiben az örökösök egy része még mindig hadifogságban van...” Idézi: BALOGH Judit: A felügyeleti vizsgálatok funkciója és módja a két világháború közötti magyar igazságszolgáltatásban. In: Karlovitz János Tibor (szerk.): *Jogok és lehetőségek a társadalomban*. Komárom, International Research Institute, 2020, 18. o.

⁶⁹ Uo.

kilencszázezer adópengő volt, júliusában pedig egymillió hatszázezret meghaladó bruttó adópengő bevétele volt.

Annak ellenére, hogy a fegyelmi bíróság az inflációs időszakra nézve nem látott fegyelmi vétséget megalapozó indokot, a terhelt elszámolásából kitűnt, hogy 1946 augusztusában a közjegyzői irodának a kiadások levonás után 264 forint 50 fillér, szeptemberben pedig 929 forint 05 fillér tiszta bevétele volt.

Mindezek mellett „*a helyettesítés megszűnte után, ugyancsak a terhelt elszámolása szerint, 1946 október első felében további 538 forint 80 fillér kinnlevőség folyt be s így a forint bevezetését követően a még be nem folyt kinnlevőségeket számításba nem véve dr. Papp Ákos helyettesnek 1732 forint 35 fillér folyt be tiszta jövedelemként a kezéhez*”⁷⁰. Ezt az összeget a terhelt úgy akarta elszámolni, hogy abból az irodában segédkező feleségének havi 281 forintot, saját helyettesi munkadíja címén havi 638 forintos fizetés szerint 1084 forint 60 fillért akart levonni. Papp szerint így tiszta jövedelemként csak 205 forint 75 fillér mutatkozott.

Mivel a Kamara határozatának be nem tartása és a be nem váltott ígérete a terheltnek olyan magatartást képezett, amely a közjegyzők személyébe vetetett bizalommal és a közjegyzői kar tekintélyével összeférhetetlen, ezért a fegyelmi bíróság megállapította a közjegyző fegyelmi vétségét és azt büntetni rendelte.

A bíróság enyhítő körülménynek vette figyelembe, hogy a terhelt még nem volt büntetve és hogy a kötelezettségének elmulasztásának idején anyagi gondokkal küzdött, továbbá enyhítő körülményként mérlegelte azt is, hogy a fegyelmi eljárás megindítása után Streitmanné a panaszát visszavonta és bejelentette, hogy a terhelttel békés megállapodást kötött. Bár a fegyelmi bíróság a terhelt vétkességének okát súlyosabb mérvűnek tekintette, de az enyhítő körülményekre tekintettel mégis eltekintett a súlyosabb fegyelmi büntetés kiszabásától.⁷¹

2.2. Felmentő ítéletek

A vizsgált időszakban két felmentő ítélet született.

Az első ügy terheltje dr. Szegheő Gyula móri királyi közjegyző volt, akivel szemben a közvádoló az 1886. évi VII. tc. 42. §. (1) bek. 1. pontjában meghatározott fegyelmi vétség miatt emelt vádat. A nevezett irodájának megvizsgálására kiküldött közjegyző az 1937 májusában megtörtént irodai vizsgálat alkalmával azt állapította meg, hogy Szegheő írnoka önállóan tárgyalt hagyatékot.⁷²

⁷⁰ Uo.

⁷¹ Uo.

⁷² BFL. VII. 2.b. 38. kisdoboz (1938), 1/1938, dr. Szegheő Gyula.

Arra tekintettel, hogy az 1886. évi VII. tc. 4. §-a szerint a közjegyzőjelölt is csak abban az esetben tárgyalhat hagyatékot, ha az ügyvédi vagy bírói gyakorlati vizsgát tett, vagy pedig kétévi közjegyzői gyakorlatot igazolt, ezért ebből arra következtethetünk, hogy a közjegyzői írnok hagyatéki ügyek tárgyalását nem végezheti. Így, ha ez a tényállás megállapítható lenne, akkor ez megvalósította volna az 1886. évi törvényben meghatározott fegyelmi vétséget.

A fegyelmi tárgyalás során viszont ennek megállapítására nem volt kellő bizonyíték, maga a vádlott pedig tagadta, hogy írnokával bármikor is tárgyalatott volna hagyatékot. A tanúvallomások alapján és kellő bizonyíték hiányában a Törvényszék végül a terheltet felmentette az ellene emelt vád alól. A felmentő ítélet ellen azonban a budapesti királyi ügyészség fellebbezett, de a magyar királyi Kúria kisebb fegyelmi tanácsa az elsőfokú fegyelmi bíróság ítéletét helybenhagyta.⁷³

A következő ügy terheltjei dr. Horváth Camilló budapesti királyi közjegyző és dr. Diemár Kálmán budapesti királyi közjegyzőhelyettes voltak.⁷⁴ A tényállás szerint a budapesti királyi ügyészség Diemár ellen azért emelt vádat, mert a közjegyzői hivatali megsértésével járt el akkor, amikor egy hagyatéki ügyben az abban érdekelt kiskorú szabályszerű képviselte nélkül a hagyatéki tárgyalást megtartotta 1936. augusztus 3-án és csak ennek a tárgyalása után augusztus 5-én hirdette ki az örökhagyó halálesetre szóló rendelkezését.

Diemár, illetve Horváth királyi közjegyzők ellen azért is vádat emelt, mert mindketten a királyi közjegyzői állás tekintélye ellen sértő módon jártak el. 1936. szeptember 4. napját követő időben ugyanis annak tudatában, hogy vitássá volt téve az illetékesség, a bíróság felhívásának nem tettek eleget és a hagyatéki tárgyalást lefolytatták, iratokat pedig nem terjesztették be, azokat az árvaszékhez adták be, ugyanazon a napon, amikor a felhívást kézhez vették, majd ezt követően rövid időn belül újból visszavették és ismételten beterjesztették az árvaszékhez.

Mindezek alapján Horváth Camillónak az 1936. évi III. tc. 4. § 2. pontjában és az 1886. évi VII. tc. 42. § 2. pontjában megjelölt fegyelmi vétségben, Diemár Kálmánnak pedig az 1936. évi III. tc. 5. § első és második pontjában, illetve az 1886. évi VII. tc. 42. § 1. és 2. pontjában megjelölt fegyelmi vétségben kérte az ügyészség a vétkesség megállapítását.

Az ügy további részében Horvát Camilló királyi közjegyzővel szembeni eljárás fejleményeit részletezem.

Az ügy tárgyalására kitűzött napon csupán Diemár királyi közjegyzőhelyettes jelent meg, aki tagadta a vétkességét. Vallomásában a közjegyzőre nézve azt vallotta, hogy a hagyaték tárgyalásába és az egyéb eljárásokba nem folyt be, az ügyet önállóan vitte. A tényállásból kitűnt,

⁷³ Uo.

⁷⁴ BFL. VII.2.b. 39. kisdoboz (1939), 10/1939, dr. Horváth Camilló és dr. Diemár Kálmán.

hogy a vád tárgyává tett eljárást teljes egészében Diemár Kálmán önálló hatáskörben eljárva végezte és abban Horváth Camilló, akit helyettesítettek egyáltalán nem vett részt. Az eljárás megindításának idején pedig még szabadságon is volt.

A fegyelmi bíróság ezek alapján megállapította, hogy az ő terhére semmilyen olyan cselekvés vagy mulasztás nem róható fel, amely a fegyelmi vétség tényállásának megfelelne. Így a Törvényszék Horváth Camilló királyi közjegyzőt minden vádpont alól felmentette.

2.3. Fegyelmi eljárás mellőzése, megszüntetése

A fejezet ezen részében olyan fegyelmi ügyeket ismertetek, melyekben a Törvényszék a vizsgált időszakban a fegyelmi eljárás mellőzése vagy megszüntetése mellett döntött.

Az első ügy terheltje dr. Sárközi Sándor királyi közjegyző volt, aki ellen egy napszámos, mint négy kiskorú gyámja panaszt nyújtott be a Törvényszékhez.⁷⁵ A fegyelmi bíróság a panasz folytán megindult fegyelmi ügyben 1937-ben elutasította a panaszos indítványát és mellőzte a fegyelmi eljárás elrendelését.

Az indokolásban a panaszos azt adta elő, hogy a terhelt 1937 februárjában megjelent egy örökhagyó lakásán, ahol végrendeletet vett fel, de tolmácsot nem alkalmazott, miközben a végrendelező „*tót anyanyelvű*” volt. Mivel a magyar nyelvet nem értette, és írni, olvasni sem tudott, ezért néviroként a végrendelező örökhagyó fivérét alkalmazta.

A tényállás szerint továbbá a súlyosan beteg végrendelező már haldoklott, a közjegyző a végrendelezőt ugyan nem ismerte, de mégis személyesen ismertnek tüntette fel, majd tévesen állapította meg a végrendelező képességét és a végrendeleti örökösöket is. Az örökösök viszont készek voltak az örökségről lemondani, de a királyi közjegyző kioktatta őket azt mondván, hogy várják meg az ellenük indított per végét.

A Kamara a panaszlottat nyilatkozatra hívta fel, és a tárgyalási jegyzőkönyv szerint úgy találta, hogy a panasz alaptalan, ezért a felügyeleti vizsgálat elrendelését mellőzte. A panaszos a határozat ellen azonban kérte a fegyelmi eljárás elrendelését.

A fegyelmi bíróság a Kamara határozatában felsorolt okiratok adatai és a panaszosnak az eljárás megindítását kérő beadványa alapján megállapította, hogy nincs alkalmas tényállás a fegyelmi vétség megállapítására, ezért a fegyelmi eljárás elrendelését mellőzte.⁷⁶

⁷⁵ BFL. VII. 2.b. 38. kisdoboz (1937), 3/1937, dr. Sárközi Sándor.

⁷⁶ Uo.

A következő fegyelmi ügy terheltje dr. Szemerjay-Petrán Tibor budapesti közjegyző volt, aki ellen egy budapesti lakos tett fegyelmi panaszt, de a Törvényszék 1946 októberében hozott határozatával a fegyelmi eljárást nem rendelte el.⁷⁷

A tényállásban az indítványtevő magánfél azt adta elő, hogy férje néhai Jellen Gusztáv hagyatéki ügyében a hagyatékhoz tartozó különböző ékszerek és drágaságok a közjegyzőnél közjegyzői letétben maradtak. Azonban azok eltűntek az 1944. évi ostrom után, ami szerint állítólag egy hivatalos zsákmányoló bizottság foglalta le őket és vitte el.

A panaszban foglaltak szerint, amikor a szövetséges hadsereg már erősen közeledett Magyarország felé, akkor azt a felhívást kapták a banktól, hogy a páncélrekeszt nyitassák ki a közjegyzővel és onnan az értékeket szállítsák el. Emiatt elmentek a közjegyző irodájába 1944 decemberében, ahol kérni szerették volna, hogy a rekeszt nyissák ki és az ott elhelyezett értékeket a közjegyző helyezze el máshol vagy adja nekik ki a felelősségükre. Az irodában viszont nem találták őt, mert kiderült, hogy 1944 októberétől a Balaton mellett tartózkodott. A közjegyzői iroda vezetését a közjegyzőhelyettesére bízta, aki kulcs hiányában nem tudta kinyitni a páncélrekeszt, az ebben a tárgyban írt levél a közjegyzőnek pedig kézbesítetlenül érkezett vissza.

A terhelt a Kamarához intézett nyilatkozatában ezzel szemben kifejtette, hogy a hagyaték tárgyát képező értékeket 1943 októberében átvette a leltározó közegtől, és mivel azok nagyobb értéket képviseltek, nem az irodai vasszekrényében, hanem a Magyar Bank Thököly úti fiókjának páncélszekrényében helyezte el, annak kulcsát pedig az irodai szekrényében lévő trezor-rekeszbe rakta. A fegyelmi bíróság végül mellőzte a fegyelmi eljárást, mivel az ügyben ez idő alatt a közjegyző-helyettes járt el, ezért a közjegyző nem volt felelősségre vonható.⁷⁸

Az utolsó ügy terheltje dr. Teőke Béla hatvani közjegyző volt,⁷⁹ aki ellen az 1886. évi VII. tc. 42. § 1. és 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt indítottak eljárást, de azt a Törvényszék 1949 szeptemberében kelt határozatával megszüntette a 76.000/1949. I. M. számú rendelet 2. § (2) bek.⁸⁰ alapján. A közjegyzői kamara 1948-ban közhírré tette, hogy a hatvani közjegyző felfüggesztése miatt megüresedett állására dr. Schimics Béla budapesti közjegyzőhelyettest rendelte ki.⁸¹

⁷⁷ BFL. VII. 2.b. 43. kisdoboz (1946), 5/1946, dr. Szemerjay-Petrán Tibor.

⁷⁸ Uo.

⁷⁹ BFL. VII. 2.b. 44. kisdoboz (1948), 10/1948, dr. Teőke Béla.

⁸⁰ *Magyar Közlöny, Törvények és rendeletek tára*, 1949/201. sz. 1660. o.

⁸¹ „A közjegyzői kamarák köréből”. *Igazságügyi Közlöny*, 57. évf. 1948/5. sz. 302. o.

Mivel a budapesti Közjegyzői Kamara elnökének szeptemberi jelentése szerint az Igazságügyminiszter rendeletével elmozdította a terheltet a közjegyzőségtől, így ő már nem fejtett ki közjegyzői működést, ezért a fegyelmi eljárást meg kellett szüntetni.

A budapesti államügyészség 1948. decemberi irata szerint a felügyeleti vizsgálat adataiból a következő tényállás volt megállapítható:

1946. nyarán Hatvanban a nevezett közjegyző egy földműves szövetkezeti igazgatótól a szövetkezet cégbejegyzési ügyéhez szükséges másolatok hitelesítéséért közjegyzői díj címén 10 kg lisztet kért, miután azt a választ kapta, hogy a földművesnek nincs lisztje, azt mondta, hogy „jó lesz kukoricácska vagy krumplicska is.”⁸² A hitelesítési díjat pénzben elfogadta, de annak a dupláját számította fel a földműves vallomása szerint.

1947. szeptemberében Kozsa Józsefnél,⁸³ mint a kommunista párt hatvani titkárnál panaszkodtak az úgynevezett „Gorabecz testvérek”, mert az ő hagyatéki ügyükben, ugyan ők készpénzzel akartak fizetni, de a terhelt közjegyző ehelyett fejenként 70 kg nullás lisztet követelt tőlük, a pénzt pedig nem akarta elfogadni.

1946. júniusában pedig a közjegyző egy hagyatéki ügyben 40 kg lisztet kért tárgyalási költség és díj címén, azonban mivel az örökösnek nem volt lisztje a hagyatéki ügy befejezésekor már díjait készpénzben számította fel.

1947. februárjában három volt hatvani lakos hagyatéki tárgyalásakor a közjegyzőt megillető 471 forint tárgyalási díj helyett pedig 671 forintot számított fel.

A Kúria kisebb fegyelmi tanácsának gyakorlata szerint hagyatéki ügyekben a törvényesnél magasabb díj fel számítása önmagában nem minősült fegyelmi vétségnek, mivel az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. tc. 121. §-a szerint hagyatéki ügyekben a közjegyző díjait és költségeit a hagyatéki bíróság állapítja meg,

„amely nemcsak jogosított, de köteles is a közjegyző részéről túl magasan felszámított díjakat a törvény, illetve a törvényes rendeletek normájához képest leszállítani és ennek megfelelően a feleknek visszafizettetni. Ebből folyik, hogy a túl magas felszámítások csak abban az esetben merítenek ki a fegyelmi vétség tényálladékát, ha azokat a kir. közjegyző rendszeresen gyakorolja.”⁸⁴

Korabeli szakirodalmi álláspont szerint, ha a bíróság szabálytalannak, rendszertelennek találta egy közjegyző hagyatéki ügykezelését vagy az eljárását találta hanyagnak vagy éppen

⁸² BFL. VII. 2.b. 44. kisdoboz (1948), 10/1948, dr. Teőke Béla.

⁸³ Kozsa Józsefről lásd: NAGY Nándor: Hatvan várossá nyilvánítása 1945-ben. In: Petercsák Tivadar–Veres Gábor (szerk.): *Agria - Az egri Dobó István Vármúzeum évkönyve 41.* Eger, Heves Megyei Múzeumi Szervezet. Dobó István Vármúzeum kiadása. 2005, 263; 266; 269. o.

⁸⁴ Judicatura [372]. *Királyi Közjegyzők Közlönye*, 28. évf. 1929/2. sz. 94–95. o.

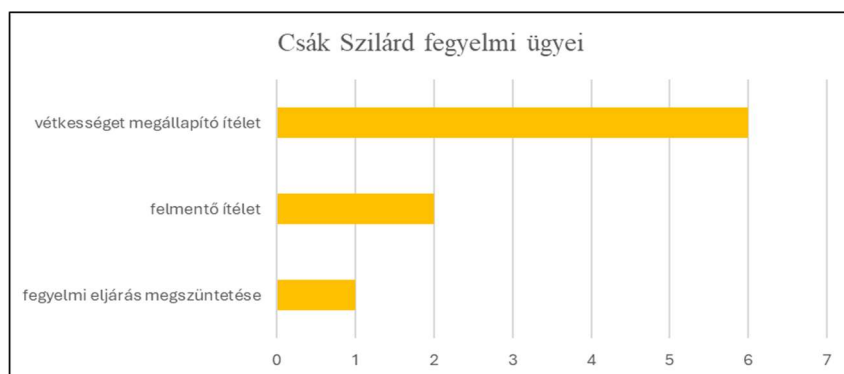
felületesnek, akkor megkereste az illetékes kamarát a járásbíróság elnöke útján és kérhette, hogy az elnök vagy az erre kiküldött vizsgálatot kezdeményezzen, illetve gondoskodjon azok orvoslásáról, majd ezekről az intézkedésekről értesítse a bíróságot.⁸⁵

A hatvani közjegyző irodájának megvizsgálásra kiküldött budapesti közjegyző azt állapította meg, hogy a terhelt letéti naplót egyáltalán nem vezetett, könyvek az irodájában nem voltak, végrendeleti napló helyett össze nem függő, laza nyomtatványi lapokat használt, a kétféle hivatalos pecsét közül ő magát csak eggyel, egy olajfestékű pecséttel látta el. Ráadásul a hagyatéki iratokat iskolai füzetből kitépett lapokban összegyűjtve kezelte, és végső soron megállapítható volt az elkészített hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvek és egyes okiratok belső tartalma alapján az is, hogy a terhelt a jogszabályokat nem ismeri, és visszatérő jelenséggé azokat helytelenül alkalmazza.

Mindezek alapján indokolt volt ellene a fegyelmi eljárás elrendelése, mert a fegyelmi vétség tényállási elemeit mind megvalósította.⁸⁶ Azonban a fentebb hivatkozott I.M. rendelet alapján olyan közjegyző fegyelmi ügyében, akinek működése megszűnt annak következtében, hogy nem vették át állami szolgálatba, a fegyelmi bíróság megszüntette a fegyelmi eljárást.⁸⁷

IV.3. Csák Szilárd fegyelmi ügyei

A dolgozat külön fejezetet szentel dr. Csák Szilárd⁸⁸ ellen indult fegyelmi ügyeinek, ugyanis 1936 és 1950 között a nevezett sárbogárdi közjegyző ellen összesen tizenöt esetben indult fegyelmi eljárás, amelyből nyolc ügyben ítélet született, egyben pedig a Törvényszék megszüntette az eljárást.⁸⁹ Fegyelmi ügyeinek összesített eredményeit az alábbi diagramban ismertetem:

⁸⁵ TELMAN Sándor: *Örökösödési eljárás: A gyakorlati élet számára a ma érvényes jogszabályok alapján összeállította és az anyagi jogra is kiterjedő jegyzetekkel ellátta.* Budapest, Held János, 1943, 168. o.

⁸⁶ BFL. VII. 2.b. 44. kisdoboz (1948), 10/1948, dr. Teőke Béla.

⁸⁷ Pályájának egy részletéről tesz említést tanulmányában: ROKOLYA Gábor: Leszámolás a polgári közjegyzőkkel (1945–1956). *Forum: Acta Juridica et Politica*, 7. évf. 2017/1. sz. 83–97; 85–86. o.

⁸⁸ Érdekességgé említhető, hogy 1938. június 26-án a sárbogárdi református egyház hősi halottainak emlékünnepe alkalmából avató beszédet tartott. Lásd: *Új Magyarország*, 5. évf. 1938/136. sz. 17. o.

⁸⁹ További hat alkalommal indult még ellene fegyelmi eljárás, azonban levéltári kutatásom során azok további menetére vonatkozó adatot nem találtam.

3.1. Fegyelmi vétkességet megállapító ítéletek

Az első fegyelmi ügyben a sárbogárdi királyi közjegyző ellen azért indult fegyelmi eljárás, mert a tényállás szerint a terhelt egy cecei lakos hagyatékának letárgyalását végezve, a hagyatékából hét kiskorút megillető 337 pengő 7 fillért kitevő örökségmegváltási összeget az illetékes gyámhatóság fejevármegyei árvaszékének pénztárába nem fizette be kellő időben.⁹⁰

A gyámhatóság határozataival négy alkalommal hívta fel a terheltet, viszont ő ezeket a felszólításokat válasz nélkül hagyta. Ezek után a gyámhatóság úgy döntött, hogy megkeresést intéz a budapesti Közjegyzői Kamarához, amelyben felkérte a Kamarát, hogy a terheltet kötelezze a felhívásokban foglaltak teljesítésére. Ezen a napon fejevármegye pénztárába befizetett 129 pengő 60 fillért. Ezt a gyámhatóság négy kiskorú javára vételezte be. Két nappal később az elszámolásra vonatkozó jelentésében továbbra sem számolt be arról, hogy egyik kiskorút megillető 11 pengő 60 fillért kinek fizette ki és milyen módon használta fel.

A Kamara a gyámhatóság megkeresése folytán elrendelte a felügyeleti vizsgálatot. Ennek folyamán a terhelt tovább folytatta a hanyag magatartását, a gyámhatóság sürgető felszólításait válasz nélkül hagyta. A vizsgálat lefolytatásával megbízott közjegyző előtt pedig nem jelent meg, öt rendbeli idézésre sem és az elmaradását ezekben az esetekben csak egy ízben mentette ki. A Törvényszék a közjegyzőt vétkesnek mondta ki az 1936. évi III. tc. 39. § (2) bekezdésére figyelemmel, az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 2. pontjába és a (2) bek. b) pontjába ütköző fegyelmi vétségben, ezért őt a 45. § (2) bek. b) pontja alapján 200 pengő pénzbírságra ítélte.⁹¹

A következő ügyben a budapesti királyi ügyészség 1939-ben kelt vádindítványában az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 2. pontjában és (2) bek. b) pontjában meghatározott fegyelmi vétség miatt kérte a fegyelmi eljárás elrendelését a sárbogárdi közjegyző ellen. A tényállás kettős volt: 1. egy hagyatéki ügyben, a hagyatéki iratokat több évi késedelem után, 1938. június 8-án újból kézhez vette, de azokat 1939. január 13-ig sem terjesztette be a bírósághoz.

„Minthogy a hagyatéki iratok elkészítésében és betérjesztésében való indokolatlan nagyfokú késedelem a közjegyzői állás tekintélyét súlyosan sérti és a rá bízott ügyben hanyagság és késedelem tanúsítását jelenti, a fegyelmi eljárást ezen vád tárgyává tett cselekmény alapján a rendelkező részben írt vétség miatt el kellett rendelni.”⁹²

2. Z. Katalin panasza ügyében a királyi ügyészség azt tette a vád tárgyává, hogy a terhelt egy

⁹⁰BFL. VII. 2.b. 38. kisdoboz (1938), 8/1938, dr. Csák Szilárd.

⁹¹ Uo.

⁹² Uo.

*„vajkai lakosok által 1932-ben megkötött tulajdonközösség megszüntetési szerződés és a kiskorú [F. S.] ingatlanilletőségére vonatkozóan [V. J.]-vel az 1933. évben kötött adásvételi szerződés alapján 1936. évi szeptember 19-én kérte a telekkönyvi bejegyzések elrendelését, de az okiratokat és vázrajzokat hibásan és hiányosan felszerelve nyújtotta be, beadványát nem a Te. 98. §-ának és a 49000/1930. I. M. számú rendelet 34. §-ának rendelkezései értelmében készítette el”.*⁹³

Emiatt az első beadványt elutasították, és csak egy év múlva fordult sikerre a vezető beadvánnyal a telekkönyvi hatósághoz, miközben már elkészíthette volna ugyanúgy az első beadványát is. A szeptember 19-én beadott kérvényt a sárbogárdi királyi járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság elutasította egy végzésével, azokkal az indokokkal, hogy egyrészt nincs szabályszerűen igazolva a megosztáshoz a hitelezők hozzájárulása, másrészt a telekkönyvi jogosultak részére szükséges okirat a kérvényhez, továbbá a vázrajzmásolatokat sem csatolták és ezek megosztás utáni állapota sem volt keresztülvezetve.

A terhelt fegyelmi vétsége a vádindítvány első részében meghatározottak alapján megállapítható volt, azonban a második részbe foglalt tényállásban leírt eljárása nem merítette ki a vád tárgyává tett fegyelmi vétség tényét és ezért a fegyelmi eljárás kellő megalapozottság hiányában mellőzendő volt ebben a vádban.

A fegyelmi bíróság 1939. szeptemberében kelt határozata ellen a közvádló budapesti királyi ügyész fellebbezett, ezért a magyar királyi Kúria kisebb fegyelmi tanácsa 1940 márciusában meghozta végzését, melyben:

*„az elsőfokú fegyelmi bíróság határozatát abban a részében, amellyel a fegyelmi eljárás megindításának az elrendelését mellőzte: az 1936. évi III. törvénycikk 30. §-a szerint irányadó Bp. 379. §-ának 4. bekezdése alapján, – a 385. §. 1. a) pontjában meghatározott anyagi semmisségi okból, – megsemmisíti és kimondja, hogy a hozandó véghatározatban a terheltnek mellőzése alapjául szolgált magatartását, a fegyelmi eljárás elrendelésének alapjául szolgáló magatartásával egységesen és együttesen kell elbírálni.”*⁹⁴

Az elsőfokú fegyelmi bíróság ítéletének a büntetés kiszabására vonatkozó fellebbezett részét helybenhagyta.

1939-ben indult egy másik fegyelmi eljárás, melyben a Törvényszék 1939 májusában vétkesnek mondta ki ítéletében a vádlottat az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 1. és 2. pontjaiba és a (2)

⁹³ Uo.

⁹⁴ BFL.VII. 2.b. 39. kisdoboz, (1939), 8/1939, dr. Csák Szilárd.

bek. b) pontjába ütköző fegyelmi vétségben. A fegyelmi bíróság ezért 2000 pengő pénzbírságra ítélte.⁹⁵

A fegyelmi tárgyaláson a terhelt szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, védőt sem küldött maga helyett, és a védelmét sem terjesztette elő írásban. Miután az 1936. évi III. tc. 42. §-a szerint a tárgyalás megtartását és a határozathozatalt nem akadályozza a terheltnek, a választott védőnek vagy az írásbeli védelemnek az elmaradása, ezért a fegyelmi tárgyalást megtartotta a bíróság. Továbbá azért is, mert a tárgyaláson ismertetett telekkönyvi iratok tartalma alapján a tényállás vita és kétség fennmaradása nélkül megállapítható volt, és mivel kiegészítésre sem szorult, érdemi határozatot is hozott.

A királyi ügyészség a vádindítványában az alábbiakat tette a vád tárgyává:

- a) Egy végrehajtási ügyben megtartott ingatlanárverésről felvett jegyzőkönyvben áthúzásokat, javításokat és beszúrásokat eszközölt anélkül, hogy ezek külön említve lennének.
- b) Ugyanezen jegyzőkönyv egyes lapjain az egyes birtokrészletek elárverezésénél árverelőként feleségük nélkül tüntetett fel egyes személyeket, míg a leütés után ezek feleségét is árverési vevőknek tüntette fel anélkül, hogy meghatalmazásuk csatolva lett volna.
- c) Közjegyzői díj címén ezért az árverésért a törvény szerint járó 95 pengő 68 fillér helyett 345 pengő 45 fillért számított fel.
- d) Ugyanezen árverés alkalmával önkéntes árverés alá bocsátotta és eladta törvényes előfeltételek nélkül az egyik birtokrészletnek végrehajtás alá nem vont hányadát is.
- e) A befolyt vételárból tíz pengővel kevesebbet helyezett letétbe.

A telekkönyvi hatóság az említett önkéntes árverést megsemmisítette, más ingatlanrészek tekintetében pedig újabb árverést tűzött ki utóajánlat folytán. Ezt az árverést is a terhelt foganatosította, az erről felvett jegyzőkönyv pedig ugyanolyan hiányosságokban szenvedett, mint az előző, ezek is a hitelesség lerontására voltak alkalmasak. Ebben a jegyzőkönyvben a törvény szerint járó díjatalány – 165 pengő – helyett, 332 pengő 77 fillért számított fel, majd írásdíj címén 13 pengő helyett 60 pengőt számított fel.

A sárbogárdi királyi járásbíróság az árveréseken befolyt vételárat a sorrendi végzés szerinti felosztás céljából a terheltnek utalta ki. Az erről készült jegyzőkönyvből látszódott, hogy a terhelt a sorrendi végzésben előnyös tételként sorozott 9140 pengő 28 fillér helyett csak 8781 pengő 50 fillért fizetett ki.

A felosztás alkalmával egy sárbogárdi ügyvéd kezéhez fizetett ki 1875 pengő 3 fillért szabályszerű meghatalmazás nélkül, amit eredetileg egy dunaföldvári ügyvédnek kellett volna

⁹⁵ Uo.

kifizetnie. Majd egy kalocsai ügyvéd részére kiutalt összeget ugyancsak meghatalmazás nélkül fizetett ki egy másik sárbogárdi ügyvédnek. A felosztásról felvett jegyzőkönyv írásdíja címén jogtalanul 3 pengőt, a letétbehelyezésért pedig 21 pengőt számított fel. A jegyzőkönyv bélyegilletékére 6 pengő 40 fillért számított fel, de abból csak 6 pengőt rótt le.

A hiány az 1937-ben megtartott sárbogárdi királyi járásbíróság letétnaplójának a számvevőségi vizsgálata során nyert csak megállapítást. A járásbíróság ekkor felhívta a terhelt királyi közjegyzőt, hogy a jegyzőkönyvet bélyegezze fel, két ügyvéd meghatalmazását 15 nap alatt csatolja be, a kezén maradt 359 pengő 23 fillért és a helytelenül felszámolt 24 pengőt pedig fizesse be. Az 1937 áprilisában kézhez vett felhívásra nem válaszolt, május hónapban pedig 359 pengő 38 fillért befizetett az adóhivatalhoz.

A jelentésében az állt, hogy a különbözet az előnyös tételek téves kifizetése és felszámítása alapján merült fel. A királyi ügyészség a vád tárgyává tette azt is, hogy a terhelt a felügyeleti vizsgálat során a Kamara felhívásaira sem válaszolt. A királyi közjegyző az őt ért vádak tekintetében a felügyeleti vizsgálat⁹⁶ során történt kihallgatása alkalmával védekezett csak.

A védekezése az alábbi volt:

„Ezen védekezés szerint az elszámolási hiányt az igazságügyminiszter úrhoz intézett jelentésében megmagyarázta. Ezen jelentése a telekkönyvi iratokhoz volt csatolva, de onnan eltűnt. Előadta, hogy az előnyös tételeket mind kifizette, de a jegyzőkönyvbe téves összegeket írt. A járásbíróság felszólításaira azért nem válaszolt rögtön, mert a meghatalmazásokat is be kellett szereznie, ami rajta kívül álló okokból késett. Az első felhívás és a pénz befizetése között csak 21 nap telt el. Előadta, hogy a pénzfelvételhez az ügyvédek részére különleges meghatalmazás nem kellett, az adóhivatali utasítások a királyi közjegyzőkre nem vonatkoznak és azokat ismernie nem kell. Díjait szerinte helyesen számította fel. A 40 fillér bélyeghiány jelentéktelen hiány és alkalmazottjai tévedéséből keletkezett. A jegyzőkönyvek alaki hibáit elnézésből nem igazította ki. Az önkéntes árverést az összes érdekeltek kérelmére tartotta meg. A közjegyzői kamara felhívására azért nem válaszolt, mert tudomása volt arról, hogy pótfeljelentések érkeznek ellene és azokra globálisan akart válaszolni; előadta azt is, hogy az új fegyelmi eljárás

⁹⁶ E jogesetből is látható a felügyeleti vizsgálat funkciója, ugyanis „A felügyelet – természeténél fogva – igazgatás és nem bíraskodás; feladata az, hogy inkább megelőző természetű intézkedések útján biztosítsa azt a hivatásbeli vagy szolgálati rendet, amelynek megtámadása éppen a fegyelmi vétség.” ZEHERY Lajos: Fegyelmi jogunk legújabb alkotásai a büntetőjogi reformtörekvések tükrében. *Magyar jogászegyleti értekezések*. 8. évf. 1940/29–30. sz. 105. o.

szerint nem szükséges nyilatkoznia a feljelentésekre, mert a felügyeleti vizsgálat elrendelése amúgy is kötelező.”⁹⁷

A büntetés kiszabásánál a fegyelmi bíróság azt a tényt, hogy Csák Szilárd cselekményei többszörösen kimerítették a fegyelmi vétség tényálladékát súlyosbító körülménynek vette, hogy a beszerzett személyi táblázata szerint két ízben írásbeli feddésre, öt ízben pedig pénzbüntetésre ítélték és ezek a fegyelmi büntetések súlyosító hatályukat még nem veszítették el az 1874. évi XXXV. tc. 186. §-a értelmében. Továbbá a pénzkezeléssel kapcsolatos rendkívüli hanyagságot és gondatlanságot, amely különösen elítélendő, ugyancsak súlyosbító körülménynek vette a fegyelmi bíróság.

Ennek ellenére enyhítő körülményként mérlegelte a terhelt családos állapotát és a harctéri katonai szolgálatát. Az ítélet ellen a közvádó királyi ügyész és a vádlott is fellebbezéssel élt.

A magyar királyi Kúria kisebb fegyelmi tanácsa ítéletében az elsőfokú fegyelmi bíróság ítéletét helybenhagyta. Az indokolásban azonban megállapította, hogy nem volt tárgyi adat arra, hogy a vádlott az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásában megjelölt 359 pengő 23 fillért az elsőbíróság ítéletében említett módon abból a célból számolta el, hogy ezt az összeget jogtalanul eltulajdonítsa, így ezt a megállapítást mellőzte.

A vádlott tényeinek a tárgyi súlya ennek ellenére is igen nagy volt, azonban a Kúria a legsúlyosabb fegyelmi büntetés kiszabását mégis mellőzte. A tanács is észlelte az elsőfokú bíróság által kiemelt enyhítő körülményeket és figyelembe vette azt is, hogy a vádlottnak más kereső foglalkozásban elhelyezkedése nagy nehézségbe ütközne az akkori viszonyok között.⁹⁸

A következő ügyben a tényállás szerint:

1. Az érdekelt örökösök egy hercegfalvai hagyatékának rendezése során eladtak többek között hercegfalvai ingatlanokat egy házaspárnak. 2 250 pengőt az eladók felvették a vételárból, majd a vevők 2000 pengőt az ingatlanokat terhelő adósságokra tekintettel fizettek meg Csáknak azzal a megbízással, hogy *„ez az összeg a terhek törléséhez képest fizetessék ki az örökösöknek akként, hogy mindig annyi tartandó vissza a letétből, amennyi a fennálló terhek rendezéséhez szükséges”*.⁹⁹ Ez alapján a terhelt több részletben kifizette az eladóknak a 2000 pengő nagyobb részét, de visszatartott 227 pengőt, mert az eladók nem küldték be azt a törlési engedélyt, ami a Dunaföldvári Népbank 100 pengős, régebbi lejáratú követelésére vonatkozott. Ezt az összeget csak a fegyelmi ügyben megtartott felügyeleti vizsgálat után fizette ki az örökösöknek, mert R. Paula örökös a törlési engedélyt személyesen elvitte a terheltnek.

⁹⁷ Uo.

⁹⁸ Uo.

⁹⁹ BFL. VII.2.b. 39. kisdoboz (1940), 4/1940, dr. Csák Szilárd.

Ezek után az örökös kiállította azt a nyilatkozatot, amelyben elismerte kielégítését, majd a királyi Közjegyzői Kamaránál tett feljelentését visszavonta. Ez a tényállás a vevő férj és az örökös vallomásain alapult.

R. Paula örökös vallotta azt is, hogy ő már 1939 novembere előtt egyszerű levelében beküldte a törlési engedélyt, majd többször is felszólította a terheltet az ügynek a rendezésére, de ő a levelekre egyáltalán nem válaszolt, amit később a közjegyző be is ismert, de tagadta, hogy a törlési engedélyt kézhez kapta volna. Arra, hogy ő ezt november előtt kézhez vette volna, nem volt bizonyíték. Védekezésében úgy szövelt, hogy azért nem válaszolt az örökös felszólításaira, mert R. Mihály – aki a testvére volt – többször is járt a közjegyzőnél és miután neki közölte a tényállást, ő úgy válaszolt, hogy értesíteni fogja nővérét, azaz R. Imrénét.

2. 1935. június 6-án hercegfalvai lakosok vagyonszerzési ügyében olyan adásvételi szerződést készített, ami közjegyzői okiratba volt foglalva. Ugyanekkor a kezéhez fizettek neki kiskorú Cz. Mária eladó részére a gyám pénztárába befizetendő 444 pengő vételárat. Az adásvételi szerződést a terhelt beterjesztette Fejér vármegye árvaszékéhez jóváhagyás miatt 1935 szeptemberében, ellenben nem fizette be a kiskorúnak járó vételárat a gyámpénztárba.

Azzal védekezett, hogy a befizetést a gyakorlat szerint csak a gyámhatóság jóváhagyása után szokták teljesíteni. Az árvaszék egy határozatában fel is hívta a terheltet arra, hogy ezt fizesse be, ennek következtében a terhelt 1938 márciusában a költségeinek a levonásával befizetett 418.10 pengőt. Annak okául pedig, hogy késedelmesen fizetett, arra utalt, hogy a felhívást az irodája anélkül csatolta az iratokhoz, hogy neki bemutatta volna.

Az ügyben később a felügyeleti eljárás adatai szerint még kamatokat is követelt a gyámhatóság, amit 1938 júniusában fizetett be a terhelt a gyámpénztárba.

A fegyelmi tárgyaláson két tanú vallomásaival megegyezően a terhelt beismerte, hogy abban az évben az ingatlanra vonatkozóan közokiratba foglalt adásvételi szerződést készített. A tanúk is az eladók között szerepeltek, akik még kiskorúak voltak a szerződés megkötése idején, és ennek kapcsán a terhelt 54–54 pengőt vett át a két kiskorú részére, amely összegeket nem fizetett be a gyámpénztárba és azokat csak a felügyeleti vizsgálat után fizette ki a testvéreknek.

A tárgyaláson a terhelt a pénz visszatartására azzal védekezett, hogy maguk a testvérek kérték meg őt a visszatartásra azzal, hogy majd kérni fogják a gyámhatóságnál, hogy érettebb korukra tekintettel a pénzt ne legyenek kötelesek befizetni, viszont a testvérpár nem jelentkezett.

Ezt a védekezését a testvérek megcáfolták, ugyanis azt vallották, hogy a terhelt semmilyen meghatalmazást nem kapott a pénz visszatartására, ezzel ellentétben többször is sürgették Csákot a pénz kifizetésére.

A Törvényszék az ítéletben megfogalmazott indoklásában megemlítette, hogy a terhelt a felügyeleti eljárás során egyáltalán nem emlékezett a szerződésre és még arra sem, hogy nála pénzt helyeztek volna letétbe a két kiskorú javára.

3. Ugyancsak közjegyzői okiratba foglalt szerződést készített a terhelt 1936 júliusában egy ingatlanadásvételi ügyben. Ebben az ügyben beismerte a közjegyző a fegyelmi tárgyaláson azt, hogy ezt a szerződést nem mutatta be sem az árvaszékhez, sem a telekkönyvhöz irodai elnézés miatt az írásbafoglalása után.

Ennek a következménye az lett, hogy az időközbe elhalt eladó hagyatékához leltározták az ő nevében állott jutalékot és azt az örökösöknek adták.

4. Még egy ügyben a fegyelmi tárgyaláson ismerte be a terhelt, hogy a Fejér vármegyei árvaszék többször sürgette és kért értesítést a nála lévő két kiskorú ingatlanvásárlásának ügyében létrejött közjegyzői okirat beterjesztését, de ezekre a megkeresésekre nem válaszolt.

Úgy védekezett, hogy ő többször is eljárta az árvaszéknel és személyesen adott az ügy referensének felvilágosítást az ügy állásáról, meggyőződése volt az, hogy ezen személyes közlései pótolják az írásbeli értesítést. A vallomásából pedig megállapítható volt, hogy az írásbeli jelentését ebben az ügyben csak a kamara bírságoló határozata után tette meg.

A fegyelmi bíróság megállapította, hogy a fentebb ismertetett ügyekben „*a terhelt feltűnően késedelmesen és felületesen járt el, hogy a kezeihez letett pénzeket pontatlanul és szabálytalanul kezelte*”¹⁰⁰, ezért a terheltnek ezek a cselekményei és magatartása alapján megállapítható volt az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 1. és 2. pontjaiban és a (2) bek. b) pontjába ütköző fegyelmi vétsége. A Törvényszék ezért őt vétkesnek mondta ki és 800 pengő pénzbírságra ítélte.

Súlyosbító körülménynek számított a büntetés kiszabásánál az, hogy Csák Szilárd már nyolc esetben volt fegyelmileg büntetve korábban és hogy ebben az esetben is összesen öt ügyben kellett megállapítania a terhelt vétkességét a bíróságnak. Enyhítő körülménynek számított viszont, hogy a cselekményeiből és mulasztásaiból származó károkat megtérítette és elhárította.¹⁰¹

A következő fegyelmi ügy 1942-ben indult, melyben a Törvényszék ítéletében a közjegyzőt az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 1. és 2. pontjában, valamint a (2) bek. b) pontjában meghatározott fegyelmi vétség miatt 2000 pengő pénzbírságra ítélte.¹⁰²

A tényállás az egyesített ügyek sorrendjében a felügyeleti vizsgálatok ténymegállapításai, a felvett bizonyítás eredménye és a vádlott ténybeli beismerése alapján lett megállapítva:

¹⁰⁰ Uo.

¹⁰¹ Uo.

¹⁰² BFL.VII.2.b. 40. kisdoboz (1942), 2/1942, dr. Csák Szilárd.

1. „A vádlottal baráti viszonyt fenntartó [Sz. Z.] nyugalmazott rt. vezérigazgató állandóan a sárbogárdi királyi járásbíróság területén fekvő Cece községben, gyulamajori-birtokán lakott, de Budapesten is volt bejelentett lakása, ahol azonban az évből két-három hónapot töltött. [Sz. Z.] Budapesten 1941 [áprilisában] végrendelet hátrahagyása mellett elhalt. 1941. évi május havában a vádlott felkereste barátjának özvegyét, [...] és részvételének kifejezése mellett felajánlotta az örökösödési eljárással kapcsolatos szolgálatait az özvegynek. Megemlítette azt is, hogy a hagyatékhoz tartozó ingatlanvagyon nagyobb része Cecén van és így a hagyatékot Sárbogárdon kellene tárgyalni. Az özvegy közölte, hogy már egy budapesti királyi közjegyző foglalkozott a hagyatékkal és a képviselőt is már átadta neki, a vádlott az özvegy lakásán a magával hozott ívpapíroson egy, az eljárás átengedésére irányuló kérelmet írt meg és azt az özvegygel alá akarta íratni.”¹⁰³

Az özvegy az aláírást elutasította ugyan, de telefonon értesítette ügyvédjét, hogy ezzel kapcsolatban keresni fogják. A telefonértesítés után a vádlott felkereste az ügyvédet, de mivel nem volt akkor az irodájában, így otthagyta aláírás miatt a kérvényt nála, aki átszövegezte és ügyfelével aláíratta, majd 1941 májusában beadta a sárbogárdi királyi járásbíróshoz, erről értesítette is a vádlottat.

A járásbíróság a kérelem alapján megállapította az illetékességet, de később bizonyos körülmények felmerülése miatt az ügyvéd egy beadványában visszavonta a kérelmet ügyfele nevében, de ezt a járásbíróság nem vette figyelembe, azért sem, mert a budapesti I.-III. kerületi királyi járásbíróság is megállapította az illetékességét, aki illetékességi összeütközés folytán az iratokat felterjesztette a budapesti királyi Ítéltáblához hagyatéki bíróság kijelölése miatt.

2. A vádlottnak a budapesti királyi Közjegyzői Kamarával szemben nagy összegű tartozása állt fenn a kamarai tagdíj és az előző fegyelmi ügyeiben kiszabott bírságok hátraléka miatt. Ezt a tartozását viszont többszörös felhívások ellenére sem fizette meg, ezért a kamara kénytelen volt végrehajtást foganatosítani 1940-ben és árverést kitűznie a lefoglalt ingóságaira.

Mielőtt még az árverés megtörtént volna, a vádlott törlesztésül 300 pengőt küldött egy összegben és arra hivatkozott, hogy ez katonai szolgálati idő alatti jövedelemkiesés miatt történt, illetve kérte a kamarát, hogy engedjék meg neki, hogy a hátralékát havi 100 pengős részletekben törleszthesse meg. A Kamara ezt méltányolta, elhalasztotta, később a vádlott

¹⁰³ Uo.

megint erre hivatkozva tett kérelmet, majd csak az első, július havi részletet fizette be, utána hónapokig nem teljesített.

3. Egy hagyatéki ügyben több, mint egy évi késedelemmel tartotta meg a hagyatéki tárgyalást.

4. A vádlott egy adásvételi szerződést közjegyzői okiratba foglalt Előszálláson 1940. május 18-án, amelyben egy előszállási lakos az Országos Társadalombiztosító Intézettől kapott kártalanítási összegben vásárolt egy ingatlant. Az ingatlant viszont 27.15 pengő adóhátralék és 390 pengő banktartozás terhelte.

A vevő kifizette a teljes vételárat a vádlottnak, a vádlott pedig elvállalta a terhek törlésének keresztülvitelét és vevő tulajdonjogának a bejegyzését, ezekért díjat számított fel. Ellenben a terhek rendezésére visszatartott összegeket nem vette letéti kezelésbe, és azokból a terheket sem fizette ki. A hitelező bank az ingatlant elárvereztette három hónappal később és az árverésen megvásárolta.

A vevő felkereste a vádlottat az árverés után és kérte őt, hogy szerezze vissza az ingatlant a banktól. A vádlott azt ígérte, hogy még aznap elrendezi az ügyet, de ezt nem teljesítette. A vevő kétszer járt még nála ugyanebben az ügyben, az utóbbi alkalommal pedig már ragaszkodott pénzének visszafizetéséhez. Erre a vádlott a banktartozás kifizetésére visszatartott 390 pengőt 1941 áprilisában visszaadta a vevőnek és megígérte, hogy az adóhátralékot és az átírást is rendezni fogja.

1942. január 22-én írt levelében a vádlott értesített a vevőt, hogy január 28-án kiszáll Előszállás községbe és rendezni fogja az ügyet, de két nappal később értesítette a vevőt, hogy elhalasztotta a kiszállást egy bizonytalan időre. A vevő erre egy újabb felszólítást intézett január 29-én a vádlotthoz és abban a teljes rendezésre február 3-ig adott időt neki, de mivel erre a nem kapott választ a vádlottat február 5-én feljelentette a felügyeleti hatóságnál.

A feljelentés után a vádlott átutalt 14.32 pengőt Előszállás község elöljáróságához az ingatlant terhelő adótartozásokra, a vevőnek pedig 60 pengőt a késedelmes fizetés miatt felmerült költségekre. Kiderült továbbá, hogy *„a vádlott az ingatlannak a vevő nevére való átírását mind a mai napig nem intézte el.”*¹⁰⁴

5. A vádlott névaláírás hitelesítéséért 22.30 pengő díjat számított fel egy sárkeresztúri lakos által kiállított ajánlati okmányon, miközben csak 10.75 pengő díj felszámítására lett volna jogosult az ajánlati okmányban szereplő 11.350 pengő óvadék-tőke után. Ezt a többletet pedig ismételt felszólítás ellenére sem térítette vissza.

¹⁰⁴ Uo.

A budapesti királyi Közjegyzői Kamara a vádlott ellen már ekkor két esetben szabott ki pénzbírságot, továbbá megintésben is részesítette őt 1935-ben.

Azt, hogy a vád tárgyává tett cselekmények többszörösen is kimerítették a fegyelmi vétség tényállását és azt, hogy a vádlott cselekményeit hasonlóan súlyos fegyelmi vétségek miatt volt folyamatban ellene eljárás és ez alatt kiszabott büntetések hatálya alatt követte el, súlyosító körülményként mérlegelte a fegyelmi bíróság. Mindezek ellenére enyhítő körülménynek számított itt is a közjegyző családos állapota, emellett az ismételt katonai szolgálata és a kétszeres súlyos műtéttel járó betegsége. A bíróság ezeket olyan enyhítő körülménynek vette, hogy a legsúlyosabb fegyelmi büntetés alkalmazását kivételesen még ebben az esetben is mellőzte.

A budapesti királyi ügyészség fellebbezett az ítélet ellen, aminek következtében a magyar királyi Kúria ítéletében az elsőfokú fegyelmi bíróság ítéletének a büntetés kiszabására vonatkozó részét helybenhagyta.¹⁰⁵

A következő ügyben a budapesti államügyészség 1944. áprilisában kelt vádindítványa folytán Csák elleni fegyelmi ügyben a Törvényszék ítéletében a közjegyzőt vétkesnek mondta ki az 1930. évi IV. tc. 6. § 2. pontjában meghatározott fegyelmi vétségben és ezért őt az 1886. évi VII. tc. 45. §-a alapján 100.000 adópengő pénzbírságra ítélte.¹⁰⁶

Az indokolás szerint a közvádló azért emelt vádat a közjegyző ellen, mert a terhelt, mint közjegyzői nyugdíjintézeti tag 113 pengő 60 fillér járulék megfizetésével hátralékban maradt az 1943. évi augusztus és szeptember hónapokra. A budapesti Közjegyzői Kamara a járulék befizetésének tárgyában felhívást intézett 1943. október 5-én a közjegyzőhöz, de ennek ő nem tett eleget és az összeget a felszólítástól számított nyolc nap alatt sem fizette be. Mindezek alapján a terhelt annak fizetésével vétkesen hátralékban maradt.

Ezek után még fokozta vétkes mulasztását avval a felügyeleti vizsgálat során tanúsított magatartásával, hogy „*az annak foganatosítására kiküldött kamarai megbízott előtt ajánlott levélben történő intézkedése ellenére nem jelent meg és magát ki sem mentette.*”¹⁰⁷

A törvényszék a büntetés kiszabásánál súlyosbító körülményként mérlegelte azt, hogy a terhelt már ezelőtt tíz alkalommal volt büntetve fegyelmi úton, ugyan régebben, de négy esetben már hasonló fegyelmi vétség miatt, viszont enyhítő körülménynek találta a közjegyző családos voltát, azt hogy az utólag lejárt időpontra vonatkozó nyugdíjjárulékot pontosan megfizette, és

¹⁰⁵ Uo.

¹⁰⁶ BFL.VII. 2.b. 42. kisdoboz (1944), 3/1944, dr. Csák Szilárd.

¹⁰⁷ Uo.

végül azt is, hogy újabban már nem merült fel esedékessé vált nyugdíjárulék megfizetésének elmaradása.¹⁰⁸

3.2. Felmentő ítéletek

1939-ben indult fegyelmi eljárás Csák Szilárd ellen, egy igari lakos panasza által.¹⁰⁹ A fegyelmi bíróság határozata és a két alkalommal Budapesten megtartott nyilvános szóbeli tárgyalás alapján a Törvényszék a vádlottat ítéletében az ellene emelt vád alól és következményei alól felmentette.

A panaszos magánindítványában előadta azt a tényállást, ami alapján Csák Szilárdot fegyelmi vétségben vétkesnek nyilvánította.

A magánindítvány 2. pontjának (2) bekezdésében és 3. pontjának (1) bekezdésében körülírt tényállás alapján az 1936. évi III. tc. 39. § (2) bek. értelmében az 1886. évi VII. tc. 42. § (1) bek. 1. és 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt a fegyelmi bíróság a fegyelmi eljárást elrendelte, de a magánindítványt elutasította a többi részeinek tekintetében.

A fegyelmi eljárás alapjául a következő tényelődése szolgált a panaszosnak:

a panaszlott közjegyző egy hagyaték tárgyalása során „*készített ajándékozási szerződést, anélkül, hogy annak tartalmát a panaszos előtt ismertette volna, több okirattal együtt a panaszossal aláíratta.*”¹¹⁰

A magánindítvány 3. pontjának (1) bekezdése szerint:

„*a kir. közjegyző nem figyelmeztette a hagyatéki érdekelteket arra, hogy a hagyatéki eljárás keretében a vagyonekülönítés külön és a hagyatéki költségektől független újabb költségbe kerül.*”¹¹¹

A tényállás felderítésének céljából a fegyelmi bíróság meghallgatta a közjegyzőt, továbbá a panaszost és tanúként hallgatott ki további öt személyt. Emellett beszerezte G. Kiss János hagyatékára vonatkozó iratokat a sárbogárdi királyi járásbíróságtól és felmutattatta a vádlottal a panaszban szereplő, általa készített ajándékozási szerződést. Ezeket a bizonyítékokat kiegészítette még egy „X” jelű levél is.

A tárgyalás során kiderült, hogy Csák Szilárd egy ajándékozási szerződést készített, amely szerint a panaszos ajándékba adja az ingatlan jutalékát a gyermekeinek és unokáinak. Ők ezek után a G. Kiss János után maradt és az elajándékozott ingatlanra egyességet kötöttek a sárbogárdi királyi járásbírósági végzéshez csatolt osztály szerint. Azonban az osztályegységet

¹⁰⁸ Uo.

¹⁰⁹ BFL. VII. 2.b. 38. kisdoboz (1938), 13/1938, dr. Csák Szilárd.

¹¹⁰ Uo.

¹¹¹ Uo.

a G. Kiss János örökhagyó után maradt végrendelet félretételével kötötték. A hagyatéki leltár¹¹² szerint az alábbi tényállás volt megállapítható:

*„az örökhagyó a leltárban felvett 11 hold 909 négyszögölet bírt tulajdonilag, míg ugyanezen ingatlanoknak másik fele része a panaszos tulajdona volt. Az osztályegység következtében a panaszos tulajdonában ingatlan egyáltalán nem maradt és haszonélvezet őt csupán kereken 3 hold földre nézve illeti.”*¹¹³

Ezen tényállás szerint tehát a panaszos kétségtelenül hátrányosabb helyzetbe került, mint amilyenben volt. Továbbá azt is figyelembe véve, hogy két tanúval haragos viszonyban volt a panaszos, így feltehető volt az, hogy a magánindítványban szereplő ajándékozási szerződést Csák annak megismertetése nélkül íratta alá.

Azonban a bizonyítás nem szolgált megnyugtató bizonyítékot a vádindítványban foglalt tényállás tekintetében, így – a vádlott vallomásának megfelelően – azt kellett tényül megállapítani, hogy a panaszos az ajándékozási szerződést, mint az osztályegységet magában foglaló hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet és a vagyonelkülönítéshez szükséges egyéb okiratok ismeretében azt felolvasás és „megértelmezés” után írta alá.

Az „X” jelű levélből pedig az tűnt ki, hogy a panaszos tisztában lehetett azzal, hogy az ő vagyona is osztályra kerül. A levélben a tanú a saját és a panaszos engedékenységről beszélt, továbbá arról is, hogy a panaszos a tanúban bízva járult hozzá az osztályegységhez.

Mindezek alapján kiderült, hogy mind a panaszos, mind az érdekeltek is tisztában voltak azzal, hogy a terhelt nemcsak a hagyatéki vagyont, hanem a panaszos vagyonát is tárgyalás alá vette és az egész vagyon elosztásának munkálatait ő végezte. Így nem volt kétség az iránt, hogy a hagyatékhhoz nem tartozó vagyon tárgyalása és felosztása külön költségekkel jár.

A fegyelmi bíróság tehát fegyelmi vétséget nem látott fennforogni, még a királyi közjegyzőnek abban az eljárásában sem, hogy nem figyelmeztette az érdekelteket, hogy a vagyonelkülönítés újabb költségbe kerül a hagyatéki költségektől függetlenül.

Az ítélet ellen a panaszos fellebbezéssel élt, melynek során a magyar királyi Kúria ítéletében helybehagyta a fegyelmi bíróság ítéletét.¹¹⁴

¹¹² A Kúria kisebb fegyelmi tanácsának gyakorlata szerint, ha a hagyatéki bíróság a közjegyzőt leltározással megbízza, akkor ő jogosult arra, hogy ezt a székhelye szerint illetékes törvényszéken bárhol fogantossza, továbbá jogosult arra is, hogy hiteles szemléket készítsen más telekkönyvi hatóságtól vezetett telekkönyvekből az ügyvel kapcsolatosan. „Közlemények”. *Királyi Közjegyzők Közlönye*, 34. évf. 1935/3. sz., 134. o.

¹¹³ BFL. VII. 2.b. 38. kisdoboz (1938), 13/1938, dr. Csák Szilárd.

¹¹⁴ Uo.

Egy másik esetben, 1947-ben indult fegyelmi eljárás, aminek következtében a közjegyzőt a fegyelmi bíróság ítéletével az 1886. évi VII. tc. 42. § 1. és 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt az ellene emelt vád alól felmentette.¹¹⁵

A tényállás szerint a budapesti államügyészség indítványozta a fegyelmi eljárás megindítását az alapján, hogy a fegyelmi bíróság 1946. március 23-án hozott ítéletében a terheltet 100.000 adópengő pénzbírságra ítélte.

Az ítélet jogerőre emelkedett. A terhelt nem tett eleget a marasztaló ítéletnek, ugyanis a pénzbírságot 15 nap alatt kellett volna megfizetnie a Kamarának, de azt nem tette meg. A Kamara a késedelemre külön felhívta a közjegyzőt.

A felügyeleti vizsgálat során azzal védekezett, hogy ugyan megkapta a Kamara határozatát, de azért nem tett eleget a fizetési kötelezettségének, mert a kiszabott összeg azóta semmivé zsugorodott.

Ennek a következménye az lett, hogy „*a fegyelmi bíróság ítélete végrehajthatatlanná vált, mert a kiszabott pénzbírság a pengő, illetve az adópengő rohamos és nagyfokú elértéktelenedése folytán semmivé vált.*”¹¹⁶ A törvényszék viszont úgy ítélte meg, hogy az 1886. évi VII. törvénycikkkel védett érdeket „*csak olyan eljárás, illetőleg magaviselet sérthet, ami kifelé, harmadik személyek irányában nyilvánul meg.*”¹¹⁷

Mivel a fegyelmi bíróság úgy találta, hogy a közjegyző magatartása a kar belső ügyeként jelentkezett, harmadik személyekkel nem volt kapcsolatos, így azok tudomást sem szerezhettek erről, ezért ez az eljárása nem sértheti a közjegyzői karnak a tekintélyét és fegyelmi vétséget sem valósíthatott meg.¹¹⁸

3.3. A közjegyzői állásából való felfüggesztése

E fejezetcím alatt a dolgozat legutolsó tárgyalandó ügyét mutatom be. Ebben Csák Szilárdot a budapesti Közjegyzői Kamara elnöke 1948. április 30-án hozott határozatával a közjegyzőt állásától azonnali hatállyal felfüggesztette. Ezt a határozatát az elnöknek a Kamara 1948. november 22-én hozott határozatával fenntartotta.¹¹⁹

A sárbogárdi közjegyző felfüggesztése folytán a megüresedett állására dr. Biró Zoltán budapesti közjegyzőhelyettest rendelték ki hivatalból az 1874. évi XXXV. tc. 22. §-a értelmében.¹²⁰

¹¹⁵ BFL.VII. 2.b. 42. kisdoboz (1947), 1/1947, dr. Csák Szilárd.

¹¹⁶ Uo.

¹¹⁷ Uo.

¹¹⁸ Uo.

¹¹⁹ BFL. VII. 2.b. 43. kisdoboz (1948), 9/1948, dr. Csák Szilárd.

¹²⁰ „A közjegyzői kamarák köréből”. *Igazságügyi Közlöny*, 57. évf. 1948/5. sz. 302. o.

A fegyelmi bíróság megfontolás alá vette azt, hogy a terhelt eddig 11 darab esetben volt fegyelmileg büntetve és egy 1939-ben indult fegyelmi ügyben a magyar Kúria kisebb fegyelmi tanácsa a legsúlyosabb fegyelmi büntetés kiszabását csak kivételes méltánylást érdemlő okokból mellőzte, továbbá figyelembe vette azt is, hogy

„az államügyészség indítványa szerint a vád tárgyát az képezi, hogy terhelt még 1943. évben átvett ingatlan vételára fejében 5000 pengőt, s megkapta még az átírási költségeket és az illeték összegét is, azonban a szerződést nem készítette el, sem az átvett pénzt nem adta vissza, – míg az 1/1949. fegyelmi számú iratoknál elfekvő vádindítvány szerint egy ügyben 13.100 forinttal nem számolt el, a letétbe átvett összegeket nem szabályszerűen kezelte, – egy másik ügyben átvett 60 forint vagyonátruházási illetéket közel egy évig magánál tartotta és csak a fizetésre kötelezett ellen foganatosított végrehajtás után fizette be s végül egy hagyatéki ügyben két tinót¹²¹ rövid úton megtartott árverésen eladva, a 2250 forint vételárból csak 1100 forintot fizetett ki, míg 1150 forint még ma is birlalatában van”¹²².

A fegyelmi bíróság ezekre tekintettel úgy vélte, hogy nem egyeztethető össze a közjegyzői állás bizalmi természetével és a jogkereső közönség érdekeivel az, hogy a súlyos fegyelmi ítéletekkel és vádakkal terhelt közjegyző tovább folytathassa a közjegyzői működését az ellene folyamatban levő fegyelmi ügyek jogerős befejezéséig.

1949. szeptember 29-én a Törvényszék a fegyelmi ügyben hozott határozatával a fegyelmi eljárást a 76.000/1949. I. M. számú rendelet 2. §-ának 2. bekezdése alapján megszüntette.¹²³

Az indokolásban a budapesti Közjegyzői Kamara elnökének jelentése szerint a közjegyzőt az igazságügyminiszter rendeletével az 1948: LII. tc. 2.§ (5) bek. értelmében a közjegyzőségtől elmozdította, és mivel az elnök értesülése szerint meg is történt, ezért a terhelt már nem fejtett ki közjegyzői működést. Miután a közjegyzőt nem vették át állami szolgálatba, ezért megszűnt a működése, így a fegyelmi eljárást meg kellett szüntetni vele szemben.¹²⁴

Az 1949 májusában megjelent Fehérvári Naplóban olvasható, hogy a Fejér megyei hitelszövetkezetekben indult „nagytakarítások” következtében fény derült arra, hogy Cecén a szövetkezeti tagok listájában megtalálható a népellenes magatartása miatt nem igazolt közjegyző neve.¹²⁵

¹²¹ Tinó: fiatal, 1–3 éves herélt bikaborjú.

¹²² BFL. VII. 2.b. 43. kisdoboz (1948), 9/1948, dr. Csák Szilárd.

¹²³ Magyar Közlöny, Törvények és rendeletek tára, 1949/201. sz., 1660. o.

¹²⁴ BFL. VII. 2.b. 43. kisdoboz (1948), 9/1948, dr. Csák Szilárd.

¹²⁵ „Nagytakarítás a fehérmegyei hitelszövetkezetben” Fehérvári Napló, 4. évf. 1949/122. sz. 1. o.

V. Összegzés

A vonatkozó normák és a gyakorlat elemzése nyomán megállapíthatjuk, hogy a közjegyzők fegyelmi felelősségének jogi szabályozása dogmatikai szempontból igen összetett és változatos volt. Ahogy azt a dolgozat elénk tárja, azonban a jogalkalmazás középpontjában később is az 1886. évi VII. tc. nyomán kialakult judikatúra állt. Kutatómunkám során megállapítottam, hogy a fegyelmi bíróság az esetek többségében a 42. § (1) bekezdését két részre bontotta és ennek megfelelően vizsgálta, hogy a fegyelmi ügy terheltje a fegyelmi vétséget szándékosan vagy vétkesen követte el.

A levéltári források elemzése során megállapítottam, hogy elmozdításra, tehát a közjegyzőkkel szemben kiszabható legsúlyosabb fegyelmi büntetésre az adott időszakban nem került sor. A legtöbb esetben a fegyelmi eljárás a közjegyzői eljárás során tanúsított magatartás miatt, azaz a hivatali köteleességszegés tárgyában indult.

Figyelemre méltó, hogy a második világháború előtti és utáni időszak hogyan befolyásolta a társadalmi légkört, illetve a pengő fizetőeszközzől a forintra való átállás, a pénz elértéktelenedése is befolyásolta közjegyzői eljárások menetét. A háború utáni időszakban az alapvető élelmiszerek hiánya súlyos megélhetési helyzetet eredményezett, ezért több esetben is előfordult, hogy a közjegyzői díj felszámítása helyett inkább természetbeni juttatást (liszt, krumpli, kukorica) kértek. A levéltári forrásokból olyan esetet is megismerhettünk, amely az átalakuló korszak jellegét és az új hatalmi viszonyokat tükrözi, miszerint a panaszosok fegyelmi panaszukat nem a Közjegyzői Kamarához nyújtották be, hanem inkább a kommunista párt titkárságához fordultak. A felelősségi kör is kibővült; a kiélezett társadalmi, és gazdasági élethelyzetekben tanúsított magatartások egyre gyakrabban szankcionált tényállási elemmé váltak.

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy a dolgozatban feltárt levéltári források a polgári közjegyzőség történetéhez új és további elemzést igénylő adalékokkal szolgálnak.

Forrás- és irodalomjegyzék

1. Levéltári források

BFL. VII.2.b. 38. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 39. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 40. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 41. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 42. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 43. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 44. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 45. kisdoboz
BFL. VII.2.b. 46. kisdoboz

2. Korabeli szaklapok, sajtótermékek:

A Jog 5. évf. 1886/52. sz.
Királyi Közjegyzők Közlönye, 1929/2. sz.
Királyi Közjegyzők Közlönye, 34. évf. 1935/3. sz.
Új Magyarország, 5. évf. 1938/136. sz.
Igazságügyi Közlöny, 57. évf. 1948/5. sz.
Fehérvári Napló, 4. évf. 1949/122. sz.
Magyar Közlöny, Törvények és rendeletek tára, 1949/201. sz.

3. Szakirodalom:

Balogh Judit: A felügyeleti vizsgálatok funkciója és módja a két világháború közötti magyar igazságszolgáltatásban. In: Karlovitz János Tibor (szerk.): Jogok és lehetőségek a társadalomban. Komárom, International Research Institute, 2020, 7–24.

Berzsenyi László: A kir- közjegyzőkről szóló 1874. évi XXXV. és az ennek módosítása és kiegészítése tárgyában hozott 1886. VII. törvénycikkek mai érvényükben. Keszthely, Mérei Nyomda, 1930.

Beliznai Kinga: A bírói felelősség szabályozása Magyarországon 1871-ben. Jogtörténeti Szemle, 21. évf. 2019/2. sz. 19–29.

Beliznai Kinga: Történetek a bírói felelősség köréből. In: Gosztonyi Gergely–Révész T Mihály (szerk.): Jogtörténeti parerga II: Ünnepi tanulmányok Mezey Barna 65. születésnapja tiszteletére. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2018, 61–66.

Beliznai Kinga: A bírák és a bírósági tisztviselők felelősségének szabályozása (1936). Kúriai Döntések Bírósági Határozatok, 70. évf. 2022/2. sz. 301–311.

Homoki-Nagy Mária: A bírói felelősség kérdésének megítélése a gyakorlatban. Pro Publico Bono: Magyar Közigazgatás, 2020/3. sz. 208–237.

Homoki-Nagy Mária: A magyar királyi közjegyzőség a polgári korban. In: Rokolya Gábor (szerk.): 700 éves a közjegyzőség Magyarországon: a 2008. november 27-i jubileumi konferencián elhangzott előadások szerkesztett változata. Budapest, Magyar Országos Közjegyzői Kamara, 2008, 74–86.

Ladik Gusztáv: A közszolgálati alkalmazottak jogviszonyai (az élő magyar jog), Budapest, Pesti Könyvnyomda Rt., 1908.

Máthé Gábor: A magyar burzsoá igazságszolgáltatási szervezet kialakulása. 1867–1875. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1982.

Máthé Gábor: A bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869:4. tc. létrejötte és jelentősége a dualizmus jogrendszerében. In: Mezey Barna (szerk.): Ünnepi tanulmányok Kovács Kálmán egyetemi tanár emlékére. Budapest, Gondolat Kiadó, 2005, 37–70.

Móricz József: Közjegyzői ügyvitel: a közjegyzői intézményre és a közjegyzői ügyködésre vonatkozó törvények, rendeletek, közjegyzői kamarai határozatok, felsőbbbírósági döntések, iratminták, díj és illetékszabályok rendszeres gyűjteménye. Kassa, „Felsőmagyarország” pol. napilap Kvny., 1912.

Nagy Nándor: Hatvan várossá nyilvánítása 1945-ben. In: Petercsák Tivadar–Veres Gábor (szerk.): Agria - Az egri Dobó István Vármúzeum évkönyve 41. Eger, Heves Megyei Múzeumi Szervezet A Dobó István Vármúzeum kiadása. 2005, 251–278.

Navratil Szonja–Varga István (szerk.): A jogász hivatásrendek története Magyarországon (1868/1869–1937). Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2014.

Nánási László: A magyar királyi ügyészség története, 1871–1945. Budapest, Legfőbb Ügyészség, 2011.

Rokolya Gábor: A közjegyzői intézmény fejlődése a polgári korban. Budapest, Közjegyzői Akadémia Kiadó, 2018.

Rokolya Gábor: A közjegyzői intézményre vonatkozó szakirodalom a polgári korban. In: Birher Nándor–Miskolczi-Bodnár Péter–Nagy Péter–Tóth J. Zoltán (szerk.): *Studia In Honorem István Stipta* 70. Budapest, KRE ÁJK, 2022, 419–426.

Rokolya Gábor: *A magyar közjegyzőség története*. Budapest, Patrocinium Kiadó, 2024.

Rokolya Gábor: *A polgári közjegyzőség emlékezete 1875–1949*. Budapest, Magyar Országos Közjegyzői Kamara, 2009.

Rokolya Gábor: Királyi közjegyzőség a két világháború között és a II. világháború idején (1927–1945). *Magyar Jog*, 59. évf. 2012/10. sz. 598–617.

Rokolya Gábor: Közjegyzőség. In: Jakab András–Könczöl Miklós–Menyhárd Attila–Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Budapest, PPKE JÁK, 2018, 1–21.

<https://real.mtak.hu/122382/1/kozejegyzoseg.pdf> (Letöltés: 2024. november 14.)

Rokolya Gábor: Leszámolás a polgári közjegyzőkkel (1945–1956). *Forum: Acta Juridica et Politica*, 7. évf. 2017/1. sz. 83–97.

Sallai Balázs: A fegyelmi ügyek forrásértéke egyes hivatástörténeti kutatásokban, különös tekintettel a bürokráciatörténetre. *Jog–Állam–Politika: Jog- és Politikatudományi Folyóirat*, 15. évf. 2023/4. sz. 189–211.

Sallai Balázs: A magyar közigazgatási fegyelmi jog fejlődésének vázlata, különös tekintettel a törvényhatósági tisztviselők felelősségére. In: Heil Kristóf Mihály (szerk.): *Az országbírói bíraskodástól a koncepciók pereikig: Szemelvények egy új jogtörténész generáció kutatásaiból*. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2024, 201–213.

Sallai Balázs: Adalékok a törvényhatósági tisztviselők büntetőjogi és fegyelmi felelősségéhez a polgári kori szabályozásban. A büntetőjogi és fegyelmi felelősség elhatárolási kérdései. In: Szűcs Lászlóné Siska Katalin–Talabos Dávidné Lukács Nikolett (szerk.): *Tudományos Diákest, Tanulmánykötet VII*. Debrecen, DE ÁJK, 2020, 132–146.

Sarusi Kiss Béla (szerk.): „Tradíció és megújulás”: a Budapesti Királyi Ítéltábla története. 1891–1950. Budapest, Fővárosi Ítéltábla, 2020.

Sávoly Lajos: *Felelősség a közszolgálatban: kézikönyv az állami, törvényhatósági és községi (városi) tisztviselők és egyéb alkalmazottak, valamint az államkincstár és a közületek felelősségéről s annak mikénti alkalmazásáról: útmutató fegyelmi, kártérítési, számadási peres ügyekben és egyéb felelősségi kérdésekben*. Eger, Egri Nyomda Rt., 1934.

Schlachta Boglárka Lilla: A bírák fegyelmi ügyei (1890–1938). In: Stipta István (szerk.): Károlis Kiválóságok. A 35. Országos Tudományos Diákköri Konferencia díjnyertes dolgozatai. Budapest, KRE, 2022, 273–285.

Schlachta Boglárka Lilla: Fejezetek a bírói hivatás történetéből, különös tekintettel a bírák fegyelmi ügyeire (1890–1938). In: Molnár Dániel–Molnár Dóra–Nagy Adrián Szilárd (szerk.): Tavaszi Szél 2022/ Spring Wind 2022 Tanulmánykötet I. Budapest, DOSZ, 2022, 111–121.

Schlachta Boglárka Lilla: Szemelvények a Budapesti Királyi Ítéltábla fegyelmi ügyeiből (1938–1944). Jogtörténeti Szemle, 20. évf. 2022/3. sz. 46–52.

Schlachta, Boglárka Lilla– Kalauz, Boróka Petra: Disciplinary Liability Arising from the Breach of Procedural Rules in Litigation and Non-litigation Proceedings in the Light of the Cases of Judges and Bailiffs, Based on the Practice of the Royal Court of Appeal and Royal Tribunal of Budapest (1936–1944). In: Tibor, Nocht (ed.): Central European civil law studies 2024. Oradea, Románia, Partium Kiadó, 2024, 229–242.

Sólyom Andor: Fegyelmi jog az igazságügyi szakban. Budapest, Grill Károly, 1901.

Stipta István: A magyar bírósági rendszer története. Debrecen, Debrecen University Press, Multiplex Media Debrecen University Press, 1998.

Stipta István: A jogtörténet-tudomány kialakulása és helyzete Magyarországon. In: Jakab András–Menyhárd Attila (szerk.): A jog tudománya: Tudománytörténeti és tudományelméleti írások, gyakorlati tanácsokkal. Budapest, HVG-ORAC, 2015, 382–418.

Szily Ferencz: A közjegyzői intézmény reformjához. Királyi Közjegyzők Közlönye, 13. évf. 1910/6. sz. 195–202.

Telman Sándor: örökösödési eljárás: A gyakorlati élet számára a ma érvényes jogszabályok alapján összeállította és az anyagi jogra is kiterjedő jegyzetekkel ellátta. Budapest, Held János, 1943.

Zalán Kornél: A kir. ítélőbírának és a kir. ügyészség tagjainak fegyelmi felelősségéről, áthelyezéséről és nyugdíjazásáról szóló 1936: III. törvénycikk magyarázata. Franklin-Társulat, Budapest, 1936.

Zehery Lajos: Fegyelmi jogunk legújabb alkotásai a büntetőjogi reformtörekvések tükrében. Magyar jogászegyleti értekezések. 8. évf. 1940/29–30. sz. 101–136.

Zöldy Miklós: Az új közjegyzői felügyeleti vizsgálat és a bűnvádi eljárás párhuzamos szabályai.
Királyi Közjegyzők Közlönye, 35. évf. 1936/3. sz. 65–75.